

≡ PUDASJÄRVI ≡

VAIN
HYVIÄ
SYITÄ

**YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON
VALVONTASUUNNITELMA V. 2025–2028**

Sisällys

1.	JOHDANTO.....	4
2.	OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPALVELUT YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON VALVONTAYKSIKKÖNÄ.....	7
2.1.	Toimialue ja voimavarat.....	7
2.2.	Osaaminen.....	10
2.3.	Tietoperusteinen valvonta, tietojärjestelmät ja raportointi.....	11
2.4.	Varautuminen erityis- ja häiriötilanteisiin.....	13
2.5.	Valvonta- ja maksutulosten kohdentuminen.....	14
2.6.	Viestintä ja tiedottaminen.....	15
2.7.	Viranomaisyhteistyö.....	16
2.8.	Laboratoriot, joihin toiminta tukeutuu.....	18
3	SUUNNITELMALLISEN VALVONNAN YLEINEN SISÄLTÖ.....	19
3.1	Yleistä.....	19
3.2	Toiminnan laadun kehittäminen.....	20
3.3	Tarkastustiheys ja riskinarviointi.....	20
3.4	Tarkastuksen sisältö ja tarkastukseen käytettävä aika.....	21
3.5	Valvontasuunnitelman toteutumisen seuranta, arviointi ja raportointi.....	23
3.6	Valvonnan kehittäminen.....	24
4	ELINTARVIKEVALVONTA.....	26
4.1	Yleistä.....	26
4.2	Elintarvikekohteiden rekisteröinti.....	29
4.3	Riskinarviointi.....	30
4.4	Tarkastus ja sen sisältö.....	31
4.5	Tarkastustiheyden määrittely.....	32
4.6	Näytteenotto- ja tutkimussuunnitelma.....	33
4.7	Delegoinnit.....	34
4.8	Laitosvalvonta.....	34
4.9	Alkutuotannon Elintarvikelain mukainen valvonta.....	35
4.9.1	Alkutuotannon tarkastus.....	36
4.10	Painopistealueet.....	37

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut

ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417

facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

5	TERVEYDENSUOJELUN VALVONTA.....	38
5.1	Terveydensuojeluvalvonnan tarkoitus ja tavoite.....	38
5.2	Suunnitelmallisen valvonnan kohteet.....	39
5.3	Tarkastukset.....	43
5.4	Valvontakohteiden riskiluokitus, riskinarviointi ja tarkastustiheys.....	45
5.5	Näytteenotto.....	50
5.6	valvonnan painopistealueet ja valvontaprojektit	55
5.6.1	Oulunkaaren ympäristöpalveluiden valvontaprojekti vuodelle 2025.....	58
5.7	Muut terveydensuojeluvalvonnan tehtävät.....	58
6	TUPAKKALAIN VALVONTA.....	60
6.1	Tarkastusten sisältö ja määrittely	62
6.2	Valvontakohteiden suunnitellut tarkastukset.....	62
6.3	Näytteenotto ja laboratorio	64
6.4	Valvonnan painopisteet ja valvontaprojektit.....	64
6.5	Lääkelain mukaisten nikotiinivalmisteiden valvonta	65
	LIITE 1. valvontaa ohjaavaa keskeistä lainsäädäntöä.....	67

1. JOHDANTO

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön mukaan kunnallisen ympäristöterveydenhuollon valvontayksikön tulee laatia ja hyväksyä toimintansa suunnittelemiseksi ja kehittämiseksi säännöllistä valvontaa koskeva valvontasuunnitelma.

4

Valvonnan ja sen suunnittelun ohjaamiseksi ovat valtion keskushallintoviranomaiset Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira ja Ruokavirasto laatineet ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallinen valvontaohjelman vuosille 2025-2028. Ympäristöterveydenhuollon yhteisessä valtakunnallisessa valvontaohjelmassa määritetään yhteiset periaatteet valvonnalle ja sen suunnittelulle. Valvontaohjelmaan sisältyvillä toimialakohtaisilla valvontaohjelmilla varmistetaan terveydensuojelu-, elintarvike ja tupakkavalvonnan sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin riittävä valvonta. Toimialakohtaisilla valvontaohjelmilla kuvataan kunkin toimialan valvonnan erityispiirteet.

Toimialakohtaiset valtakunnalliset valvontaohjelmat:

- Valtakunnallinen terveydensuojelun valvontaohjelma
- Valtakunnallinen tupakkalain valvontaohjelma
- Elintarvikevalvonnan ja eläinlääkintähuollon ohjelmat ovat osa Elintarvikeketjun monivuotista kansallista valvontasuunnitelmaa (VASU)

Ympäristöterveydenhuollon tavoitteena on edistää ja valvoa elinympäristön ja yksilön terveyttä ja turvallisuutta sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia. Ympäristöterveydenhuollon yhteisen valvontaohjelman tavoitteena on yhtenäistää ympäristöterveydenhuollon valvontaa ja sen ohjausta sekä lisätä valvonnan vaikuttavuutta ja laatua yhtenäistämällä valvontakäytäntöjä valtakunnallisesti.

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut

ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417

facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

Ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman teemana on ydintehtävät ja vaikuttava valvonta. Ympäristöterveydenhuollon valvontaohjelman teemaa vaikuttavasta valvonnasta ja ydintehtävistä voidaan edistää seuraavia tavoitteita toteuttamalla: tietoperusteinen valvonta, osaaminen ja varautuminen. Kyseisiä teemoja on käsitelty tämän valvontasuunnitelman luvassa 2.

Oulunkaaren ympäristöpalvelujen ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmaan sisältyy **elintarvikevalvonta, terveydensuojeluvalvonta sekä tupakkavalvonta**. Oulunkaaren eläinlääkintähuollon suunnitelma on erillinen. Suunnitelma on nimetty valvontasuunnitelman sijaan **Eläinlääkintähuollon suunnitelmaksi** sen sisältäessä valvonnan suunnittelun lisäksi myös kunnan tarjoamien eläinlääkintäpalveluiden tuottamisen, joka ei ole valvontaa.

Suunnitelmana keskeisenä sisältönä ovat seuraavat asiat:

- Voimavarat ja niiden jakautuminen toimialoittain (luku 2.1)
- Henkilöstön tehtävät ja vastuualueet (luku 2.1)
- Henkilöstön perehdytys- ja koulutussuunnitelma (luku 2.2)
- Valmiussuunnitelma (luku 2.4)
- Valvonnasta perittävät maksut (luku 2.5)
- Ohjaus, neuvonta ja kouluttaminen sekä viestintäsuunnitelma (luku 2.6)
- Muut ennaltaehkäisevät toimet ja viranomaisyhteistyö (luku 2.7)
- Hyväksytyt laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu (luku 2.8)
- Säännöllisen valvonnan yleinen järjestäminen yhteistoiminta-alueella (luku 3)
- Epäilyyn perustuvan valvonnan ym. suunnittelemattoman valvonnan kuvaus sekä näihin suunnitellut voimavarat (luku 3)

- Valvonnan ja tarkastuksen sisällön ja tarkastustiheyden määrittely riskiluokituksen perusteella (luku 3.3 ja luvut 4-6)
- Tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika (luku 3.4)
- Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi ja raportointi (luku 3.5)
- Toiminnan seuranta ja seurannan toteutus (mahdolliset seurattavat tiedot ja mittarit) (luku 3.6)
- Suunnittelun tavoitteet toiminnan jatkuvan parantamisen mukaisesti (luku 3.6)
- Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto (luvut 4-6)
- Valvontakohteiden lukumäärä kohdetyypeittäin tai toimintaluokittain (elintarvikevalvonta) (luku 4)
- Valvontakohteiden rekisteröimis- ja hyväksymismenettelyt (luku 4-6)
- Tarkastusten tavoitteet, suunnittelu ja toteutus (luku 4-6)
- Valvontayksikön omat painopisteet ja niiden toteutus (luku 4-6)
- Näytteenottosuunnitelmat (luku 4-6)

Suunnitelman liitteenä on luettelo keskeisimmästä lainsäädännöstä, johon ympäristöterveydenhuollon valvonta perustuu (Liite 1).

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman mukainen säännöllinen valvonta on toiminnanharjoittajille pääsääntöisesti maksullista.

2. OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPALVELUT

YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON VALVONTAYKSIKKÖNÄ

2.1. TOIMIALUE JA VOIMAVARAT

Utajärven, Vaalan, Pudasjärven ja Iin kunnissa ympäristöterveydenhuollon valvonnasta vastaa yhteistoimintasopimuksen mukaisesti Pudasjärven kaupungin toimielinorganisaatioon kuuluva kuntien yhteinen Oulunkaaren ympäristölautakunta. Käytännössä valvontatehtäviä hoitaa Oulunkaaren ympäristöpalvelut, joka on itsenäinen yksikkö Pudasjärven kaupungin hallinnossa. Valvontayksikön toiminta on alkanut vuonna 2006. Lisäksi Oulunkaaren ympäristöpalvelut on tuottanut vuodesta 2024 alkaen ympäristöterveydenhuollon palvelut Puolangan kunnalle Pudasjärven kaupungin ja Puolangan kunnan välisen sopimuksen perusteella. Ympäristöterveydenhuollon lisäksi organisaation tehtäviin kuuluu myös kunnallisen ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävät Iin, Utajärven ja Vaalan kunnissa sekä Pudasjärven kaupungissa. Ympäristöpalvelujen henkilöstö on esitetty taulukossa 1. ja siitä käytetään ympäristöterveydenhuoltoon (eläinlääkintä mukaan luettuna) resursseja henkilötötyvuosina (HTV) taulukon 2. mukaisesti.

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut

ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417

facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

Taulukko 1. Ympäristöpalvelujen henkilöstön määrä 1.1.2025 (virkojen ja vakinaisten työsuhteiden määrä, näiden lisäksi ympäristöpalveluissa on eri pituisia määräaikaista virkoja ja työsuhteita erityisesti kesäaikaan, joiden vaikutus ympäristöterveydenhuoltoon on otettu huomioon taulukossa 3)

Tehtävä	Henkilö -määrä	Sijaintikunnat
Ympäristötarkastaja, ympäristöterveys	4	Pudasjärvi, Ii ja Utajärvi
Ympäristötarkastaja, ympäristönsuojelu	4	Pudasjärvi, Ii ja Utajärvi
Eläinlääkäri (ml. johtava eläinlääkäri)	7	Pudasjärvi, Ii ja Vaala
Eläinlääkärin avustaja	3	Pudasjärvi, Ii ja Vaala
Ympäristöjohtaja	1	Pudasjärvi
Asiakassihteeri	2	Pudasjärvi
Yhteensä	21	

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut

ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417

facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

Taulukko 2. Henkilöstöresurssit ympäristöterveydenhuoltoon (virkojen ja vakinaisten työsuhteiden henkilötötyvuosien määrä, näiden lisäksi ympäristöpalveluissa on eri pituisia määräaikaista virkoja ja työsuhteita erityisesti kesäaikaan, joiden vaikutus ympäristöterveydenhuoltoon on otettu huomioon taulukossa 3)

	HTV
Ympäristötarkastajat	4
Eläinlääkärit	6,6
Eläinlääkärin avustajat	3
Ympäristöjohtaja	0,65
Toimistopalvelut	0,9
Yhteensä	15,15

Henkilöstön toimipisteet on sijoitettu Iin, Pudasjärven, Utajärven ja Vaalan kuntiin. Alueellisen toimintayksikön perustamisen yhtenä tavoitteena on ollut henkilöstön erikoistumisen kehittäminen ja osaamisen vahvistaminen. Oulunkaaren alueella työnjako on perustunut 1.1.2025 alkaen tehtäväalueeseen ja osittain myös maantieteelliseen jakoon. Ympäristöterveydenhuollon ympäristötarkastajista kaksi vastaa elintarvike- ja tupakkavalvonnasta sekä talousveden valvonnasta ja kaksi ympäristötarkastajaa terveydensuojelun valvonnasta (pl. talousveden valvonta). Terveydensuojelusta vastaavat tarkastajat tekevät noin 20 - 30 % työajasta myös elintarvikevalvontaa. Kaikilla ympäristöterveydenhuollon tarkastajille on toimivaltuudet tehdä elintarvike-, tupakka-, terveydensuojeluvalvontaa koko toimialueella. Laitosvalvonta on keskitetty yhdelle eläinlääkärille ja ympäristöjohtajalle. Valvontayksikkö pyrkii tarjoamaan harjoittelupaikkoja alan opiskelijoille sekä mahdollisuuksia opinnäytetyön tekemiseksi. Harjoittelijat eivät voi kuitenkaan tehdä tarkastuksia omatoimisesti.

Henkilöresurssien jakautuminen eri toimialoille on esitetty taulukossa 3. Taulukossa henkilöresursseihin on laskettu mukaan myös toimisto-, hallinto- ja talouspalveluihin sekä johtamiseen käytettävä työaika.

Taulukko 3. Henkilöstöresurssin jakautuminen eri tehtäväalueille

Toimiala	Suunnitellut resurssit (htv)		Virkojen lukumäärä	
	2025	2024	2025	2024
Terveydensuojelun valvonta	2,5	2,54	4	4
Tupakkalain valvonta	0,15	0,17	4	3
Elintarvikevalvonta	2,01	1,89	7	6
Eläinlääkäripalvelut	9,11	8,66	6,6	6,2
Eläinsuojeluvalvonta	0,42	0,34	6,6	6,2
Eläintautivalvonta	0,07	0,08	2	2
Sivutuotevalvonta	0,01		2	2
Avustavan henkilökunta	0,9	1	0	0
Ympäristöterveydenhuollon johtaminen	0,59	0,59	1	1
Yhteensä	15,76	15,27		

2.2. OSAAMINEN

Määräaikaista tai vakituista henkilöstöä palkattaessa henkilön lakisääteinen pätevyys tarkastetaan ympäristöjohtajan toimesta. Uusille henkilöille laaditaan työ-/virkasuhteen alussa henkilökohtainen perehdytysuunnitelma, johon kirjataan perehdytettävät asiat, perehdyttäjät ja aikataulu sekä perehdytyksen toteutuminen. Uusi perehdytettävä henkilö pitää perehdytysuunnitelmaa ajan tasalla koko perehdytyksen ajan.

Valvontahenkilöstö osallistuu vuosittain sekä valtakunnallisiin että alueellisiin koulutustilaisuuksiin. Koulutuksella vahvistetaan henkilöstön erityisosaamista kunkin

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut

ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417

facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

viranhaltijan vastuu- ja tehtäväalueen mukaan ja lisäksi vahvistetaan koko toimialaa koskevaa yleisosaamista. Koulutukseen on mahdollista osallistua riippuen vastuualueesta ja ajankohtaisesta koulutustarpeesta. Lisäksi osallistutaan tarpeen mukaan aluehallintoviraston järjestämiin työnohjaustilaisuuksiin. Pudasjärven kaupunki on ottanut käyttöön 1.1.2023 alkaen Eduhousen ja Hallintoakatemian verkkokoulutusjärjestelmän, jonka verkkokoulutuspalveluun on rajaton käyttöoikeus.

Valvontayksikkö osallistuu Pohjois-Pohjanmaan maakunnan eri valvonnan osa-alueiden työryhmien palaveriin. Kyseisiä maakunnan valvonnan yhteistyöryhmiä ovat ympäristöterveydenhuollon johdon, talousveden valvonnan, terveydensuojeluvalvonnan ja elintarvikevalvonnan sekä valvontaeläinlääkäreiden yhteistyöryhmät. Kyseisten ryhmien tarkoituksena jakaa tietoa ja kokemuksia valvonnasta sekä samalla yhtenäistää valvontaa. Ryhmien tarkoitus on luoda myös verkostoja eri yksiköiden tarkastajien välille.

Koulutussuunnitelma on erillinen ja laaditaan vuosittain osana Pudasjärven kaupungin koulutussuunnitelmaa.

2.3. TIETOPERUSTEINEN VALVONTA, TIETOJÄRJESTELMÄT JA RAPORTOINTI

Valvontakohdetietoja ylläpidetään ja tarkastustulokset syötetään vuoden 2019 alussa käyttöön otettuun VATI- eli Ympäristöterveydenhuollon keskitetty toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmään. Vatin tietoihin on eri käyttöoikeuksin pääsy aluehallintovirastolla ja Ruokavirastolla. Myös toiset ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköt näkevät muiden valvontayksiköiden tietoja. Elintarvikevalvonnan Oiva-raportit siirretään Vatista Oivahymy-internetsivustolle (www.oivahymy.fi), jossa raportit ovat julkisesti kuluttajien luettavissa.

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut

ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417

facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

Oulunkaaren ympäristöpalveluilla vuoden 2019 loppuun asti käytössä ollut TerveKuu-asiakasrekisteri- ja tiedonhallintaohjelmaa käytetään tarvittaessa valvontahistorian tarkistamiseen, eikä sinne enää syötetä uutta tietoa. Tervekuusta löytyvät vuodesta 2006 lähtien valvontakohteiden perustiedot, päätökset, tarkastuspöytäkirjat, näytteenotto, toimenpiteet, lausunnot yms. Tietokanta on yhdistetty valtakunnalliseen KUTI-tietokantaan vuonna 2010.

Valtakunnallista VYHA- järjestelmää käytetään ympäristöterveydenhuollon valvontatietojen vuosiraportointiin siltä osin kuin tiedot eivät siirry Vatin kautta, valvontasuunnitelmien ja päivitysten toimittamiseen aluehallintovirastolle sekä valvontayksikköä koskevien perustietojen päivittämiseen. VYHA- järjestelmä tullaan korvaamaan uudella järjestelmällä vuoden 2025 aikana.

Valvontahenkilöstöllä on käytössä yhteinen verkkokansio. Verkkokansiosta löytyy mm. eri toimialoja koskevia ohjeita ja keskusvirastojen antamia ohjeita, koulutusmateriaalia, tiedotteita, säädöksiä ym. yhteistä aineistoa.

Ympäristölautakunnan esityslistojen ja pöytäkirjojen tekemiseen käytetään Dynasty-asianhallintaohjelmaa. Vuoden 2006 alusta alkaen muodostunut arkistoitava aineisto säilytetään Pudasjärven kaupungin arkistossa.

Käytössä olevat tietojärjestelmät:

VATI - Ympäristöterveydenhuollon keskitetty toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut

ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417

facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

Tervekuu – Ympäristöterveydenhuollon kohde- ja valvontatietojärjestelmä, jota käytetään v. 2019 alusta alkaen vain valvontahistorian tarkastamiseen ympäristöterveydenhuollon osalta ja v. 2021 alusta alkaen vain valvontahistorian tarkastamiseen eläinlääkinnän valvonnan osalta

VYHA – Valvontayksikkötietojen hallintajärjestelmä; Käytetään myös valvonnan tulosten raportointiin

Pääsynhallinta – Käytetään tietojärjestelmien käyttöoikeuksien hakemiseen

RYMY – Ruokamyrkytyssepidemiarekisteritietojärjestelmä; Käytetään elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden raportointiin

Dynasty – Käytetään ympäristöterveydenhuollon kaikkien asian- ja asiakirjanhallintajärjestelmänä

2.4 VARAUTUMINEN ERITYIS- JA HÄIRIÖTILANTEISIIN

Varautuminen elintarvikkeista tai vedestä aiheutuviin vaaratilanteisiin on kuvattu Oulunkaaren ympäristöpalveluiden erityistilannesuunnitelmassa. Oulunkaaren ympäristölautakunta on hyväksynyt erityistilannesuunnitelma 1.10.2020 § 69 ja se on ollut voimassa 1.12.2020 alkaen. Lisäksi erityistilannesuunnitelman mukaisesti suunniteltua toimintaa harjoitellaan vähintään kerran 2025-2028 välisenä aikana. Oulunkaaren ympäristöpalvelut osallistuvat muihin kunnassa tai alueella järjestettäviin valmiusharjoituksiin. Kaikella harjoittelulla turvataan se, että todellisessa häiriötilanteessa pystytään ehkäisemään, selvittämään ja poistamaan häiriön aiheuttamat terveyshaitat, häiriön vaikutukset saadaan rajoitettua mahdollisimman vähäisiksi ja häiriöstä toipuminen tapahtuu mahdollisimman nopeasti. Lisäksi muihin kuin oman yksikön sisäisiin harjoituksiin osallistumalla kehitetään Oulunkaaren ympäristöpalveluiden omaa varautumista ja viranomaisyhteistyön sujuvuutta ja kehittämistä.

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut
ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417
facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

Oulunkaaren ympäristöpalveluissa on valtioneuvoston asetuksen (978/2022) mukaisesti nimetty vaatimusten mukaisella kokoonpanolla epidemiaselvitystyöryhmä elintarvikkeiden ja veden välityksellä leviäviin epidemioiden selvittämiseksi. Ryhmän kokoonpano on yhteystiedoin ja vastuualuein kirjattu Oulunkaaren ympäristöpalveluiden erityistilannesuunnitelmaan. Erityistilannesuunnitelmaan on suunniteltu ennakolta toimia häiriö- ja erityistilanteita varten, muiden tehtävien hoito erityis- ja häiriötilanteiden aikana sekä häiriötilanteesta normaalitoimintaan palautuminen.

Vesi- ja elintarvike-epidemioiden selvittämiseksi olemassa oleva lakisääteisen epidemioiden selvitystyöryhmä kutsutaan ympäristöjohtajan toimesta koolle kerran vuodessa, ellei työryhmää ole toiminut viimeisen vuoden aikana epidemian selvittämiseksi tositilanteessa. Ryhmä toimii nykyisin käytännössä sähköpostiviestiketjuin, mikä on osoittautunut erittäin hyväksi toimintatavaksi.

2.5 VALVONTA- JA MAKSUTULOJEN KOHDENTUMINEN

Ympäristöterveydenhuollon säännöllinen valvonta on maksullista. Maksuista ja niiden perusteista päättää ympäristölautakunta. Maksutulot tulevat suoraan ympäristöpalvelujen tuloiksi. Maksutuloja ovat terveydensuojelulain ja elintarvikelain mukaiset perusmaksut valvontakohteilta, tupakkalain ja lääkelain mukaiset vuosimaksut sekä kyseisten tarkastusten sekä ilmoitusten käsittely- tai hyväksyntämaksut.

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut

ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417

facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

Terveysturvallisuvalvonnassa viranomaisen ottamat viranomaisnäytteet ovat maksullisia toimijalle. Elintarvikevalvonnassa viranomainen ei peri maksua toimittajalta viranomaisen suorittamasta näytteenotosta. Toimija maksaa myös elintarvikevalvonnassa viranomaisen ottamien viranomaisnäytteiden tutkimuskulut.

Maksutaksa löytyy Oulunkaaren ympäristöpalveluiden internetsivuilta osoitteesta

<https://www.pudasjarvi.fi/ymparistoterveys-ja-elaimet/>

2.6 VIESTINTÄ JA TIEDOTTAMINEN

Henkilöstön tehtävät ja yhteystiedot löytyvät yhteistoiminta-alueen kuntien www-sivuilta sekä Oulunkaaren ympäristöpalvelujen internetsivuilta osoitteesta

<https://www.pudasjarvi.fi/ymparistoterveys-ja-elaimet/> Ohjeistusta sekä lupa- tai

ilmoituslomakkeita on saatavilla ympäristöpalvelujen www-sivuilla, missä on myös tämä suunnitelma.

Ajankohtaisista asioista tiedotetaan www-sivuilla. Tarvittaessa, etenkin kiireellisissä tapauksissa, tiedottamiseen voidaan käyttää myös kuntien sosiaalisen median kanavia. Tarkastusten ohessa toimijoille voidaan antaa ohjausta ja neuvontaa varsinkin uudesta lainsäädännöstä ja ohjeistuksesta.

Tarvittaessa järjestetään oman alueen toiminnanharjoittajille neuvonta- ja koulutustilaisuuksia ajankohtaisista aiheista. Valvontayksikön viranhaltijat voivat pyynnöstä osallistua luennoitsijana koulutustilaisuuksiin, joita yhteistyötahot järjestävät.

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut

ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417

facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

Ympäristölautakunnan esityslistat ja kokouspöytäkirjat ovat luettavissa Pudasjärven kaupungin internetsivujen kautta.

Viestinnässä noudatetaan Pudasjärven kaupungin viestintäsuunnitelmaa. Pääasiallinen tiedotusvastuu on ympäristöjohtajalla tai hänen sijaisellaan. Oulunkaaren ympäristöpalvelujen erityistilannesuunnitelmassa on suunniteltu tiedottamiskäytännöt poikkeuksellisissa ja erityisissä tilanteissa.

Henkilöstöllä on käytössään kannettavat tietokoneet ja matkapuhelimet, joilla voi käyttää myös sähköpostia ja osallistua videoneuvotteluihin. Tavoitettavuus on järjestetty siten, että lomalla tai muuten töistä poissa oleva henkilö tekevät soitonsiirron toisen työssä olevan henkilön puhelimeen tai nauhoittaa vastaajaan tiedotteen. Eläinlääkäripäivystyksen lisäksi muuta päivystystä ei ole virka-ajan ulkopuolella.

Lisäksi osalla henkilöstöstä on varajärjestelmänä viranomaisverkon VIRVE-päätelaite.

2.7 VIRANOMAISYHTEISTYÖ

Aluehallintovirasto ohjaa Oulunkaaren ympäristöpalvelujen toimintaa. Yksikön valvojat osallistuvat aluehallintoviraston järjestämiin alueellisiin palavereihin, joissa käsitellään valvonnan ajankohtaisia asioita. Valvojat ovat myös henkilökohtaisesti yhteydessä aluehallintoviraston ylitarkastajiin ja läänineläinlääkäreihin, kun tarvitaan jonkun tietyn asian ratkaisuun apua, mitä ei ole oman organisaation sisällä saatu ratkaistua tai halutaan tukea ratkaisun tekemiseen.

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut

ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417

facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

Ruokaviraston ja Valvira ohjaavat Oulunkaaren ympäristöpalvelujen työtä valtakunnallisten valvontaohjelmien ja ohjeiden kautta. Kyseisiltä virastoilta tulee myös toimeksiantoja ja selvityspyyntöjä sekä näytteenottopyyntöjä joko suoraan tai aluehallintoviraston kautta. Oulunkaaren ympäristöpalvelujen viranhaltijat myös ovat yhteydessä joko suoraan tai aluehallintoviraston kautta Ruokavirastoon tai Valviraan, kun tarvitaan jonkun tietyn asian ratkaisuun apua, mikä ei ole pystytty ratkaisemaan aluehallintoviraston kanssa.

Valvontayksikkö osallistuu Pohjois-Pohjanmaan maakunnan eri valvonnan osa-alueiden työryhmien palavereihin. Kyseisiä maakunnan valvonnan yhteistyöryhmiä ovat ympäristöterveydenhuollon johdon, talousveden valvonnan, terveydensuojeluvalvonnan ja elintarvikevalvonnan sekä valvontaeläinlääkäreiden yhteistyöryhmät. Kyseisten ryhmien tarkoituksena jakaa tietoa ja kokemuksia valvonnasta sekä samalla yhtenäistää valvontaa. Ryhmien tarkoitus on luoda myös verkostoja eri yksiköiden tarkastajien välille.

Oulunkaaren ympäristöpalvelujen ympäristöterveydenhuollon viranhaltijat tekevät yhteistyötä oman organisaation sisällä niin ympäristösuojelun viranhaltijoiden kuin myös eläinlääkinnän henkilöstön kanssa. Alueen kunnista Puolangan kunta järjestää itse ympäristösuojelun viranomaistehtävät, joten kyseistä yhteistyötä tehdään Puolangan ympäristösuojeluviranomaisen kanssa. Yhteistyötä tehdään alueen kuntien eri viranhaltijoiden kanssa. Iso osa yhteistyötä on lausuntojen antaminen kuntien muille viranhaltijoille tai toimielimille. Oulunkaaren ympäristöpalvelujen tekemästä valvonnasta osa on kunnan järjestämää (koulut, päiväkodit, liikuntahallit, tarjoilukeittiö jne.) toimintaa, jolloin kyseisistä toiminnoista vastaava kunnan organisaatio ja viranhaltijat ovat Oulunkaaren ympäristöpalveluiden valvonnan asiakkaita.

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut

ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417

facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

Oulunkaaren ympäristöpalvelut tekee yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa erityisesti häiriötilanteissa. Terveystensuojelua hoitavat viranomaiset tekevät myös yhteistyötä pelastuslaitoksen kanssa tarvittaessa terveystensuojelulain mukaisia ilmoituksia vastaanotettaessa tai tarkastustoiminnassa.

Oulunkaaren ympäristöpalvelujen ympäristöterveydenhuollon viranhaltijat tekevät yhteistyötä ELY-keskusten viranhaltijoiden kanssa, mitä tapahtuu erityisesti ympäristövaikutusten arviointia tarvitsevien hankkeiden yhteydessä. Myös talousveden valvonnan osalta tehdään yhteistyötä ELY-keskusten viranhaltijoiden kanssa.

Viranomaisyhteistyöstä aluehallintoviraston, Ruokaviraston, Valviran ja kuntien sekä hyvinvointialueiden kanssa auttaa valvonnan toteuttamisessa ja häiriötilanteisiin varautumisessa. Yhteistyötä organisaation sisällä ympäristösuojelun tai kuntien ympäristösuojelun, rakennusvalvonnan ja maankäytön tai ELY-keskusten kanssa on ennaltaehkäisevää, joissa toisen viranomaisen käsittelyssä olevassa asiassa otetaan ympäristöterveydenhuollon näkökulma huomioon.

2.8 LABORATORIOT, JOIHIN TOIMINTA TUKEUTUU

Viranomaisvalvonnan näytteet tutkitaan hyväksytyssä laboratoriossa. Maantieteellisistä syistä suurin osa tutkimuksista teetetään Scanlab Oy:n tai Eurofins Ahma Oy:n laboratorioissa Oulussa.

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut

ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417

facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

3 SUUNNITELMALLISEN VALVONNAN YLEINEN SISÄLTÖ

3.1 YLEISTÄ

Keskeinen lainsäädäntö, johon tämän valvontasuunnitelman mukainen valvonta perustuu, on esitetty liitteessä 1. Tässä luvussa käydään läpi yleisiä periaatteita ja toimintatapoja, jotka ovat yhteisiä kaikille valvonnan toimialoille. Valvonnan sisältöä on tarkemmin kuvattu tämän suunnitelman toimialakohtaisissa osissa luvuissa 4-6.

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut

ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417

facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

3.2 TOIMINNAN LAADUN KEHITTÄMINEN

Terveystensuojeluvalvonnassa valvojien käytössä on Valviran ekstranet. Elintarvikevalvonnassa valvojien käytössä on Ruokaviraston Pikantti-ekstranet. Valvojat käyttävät valvonnassaan Valvira ja Ruokaviraston nettisivujen sekä ekstranettien valvontaohjeita. Valvonnan yhdenmukaisuuden varmistamiseksi tarkastajat pitävät säännöllisesti työkokouksia. Valvonnassa käytettävien mittalaitteiden kalibrointia ja tarkastamista säännöllisesti selvitetään vuoden 2025 aikana.

20

Oulunkaaren ympäristöpalveluiden omat toiminnan laadun parantamista koskevat tavoitteet suunnitelmakaudella 2025-2028 ovat:

1. Valvontatoimenpiteet dokumentoidaan asianmukaisesti (kaikki kirjataan Vatiin).
2. Korjaavien toimenpiteiden tarkastaminen kirjataan (uusintatarkastuskertomuksen luominen, jotta asiakirjat osoittavat puutteen korjaamisen tarkistetuksi; puutteen mukaan uusintatarkastus voidaan tehdä asiakirjatarkastuksena).
3. Kaikki viranomaisen asiakirjat päätyvät asianmukaisesti arkistoiduiksi.
4. Pakkokeinojen käyttämistä tehostetaan (korjattavaksi määrätyn puutteen korjaamattomuus johtaa pakkokeinojen käyttämiseen aiempaa tehokkaammin)
5. Valvojat pitävät säännöllisesti yhteispalavereita sekä -tarkastuksia yksikön sisällä, joilla tuetaan valvonnan laadun yhdenmukaisuutta. Valvonnan yhdenmukaisuutta pidetään yllä osallistumalla maakunnan eri valvonnan osa-alueiden yhteispalavereihin.

3.3 TARKASTUSTIHEYS JA RISKINARVIOINTI

Säännöllisen valvonnan kohteiden tarkastustiheydet on esitetty taulukkoina toimialakohtaisissa suunnitelmissa. Tarkastustiheydet perustuvat:

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut

ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417

facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

- a) jokaiselle kohteelle suoritettuun riskinarvointiin ja/tai
- b) keskusvirastojen antamiin suosituksiin tarkastustiheyksistä

Tarkastustiheydet vaihtelevat käytännössä välillä 0,5 – 1 x keskusvirastojen suosittama tiheys. Tarkastustiheyksiä on alennettu perusteina toiminnan pienuus ja kausiluonteisuus. Esimerkiksi osa alueen kala-alan laitoksista toimii esimerkiksi vain kaksi kuukautta vuodessa vuosituotannon ollessa vain muutamia tuhansia kiloja ja osa talousveden toimittajista, jotka ostavat toimittamansa talousveden. Kohdekohtaisessa arvioinnissa otetaan huomioon myös enemmän valvontahistoria, jolla voidaan vähentää tai lisätä kohteen tarkastusmääriä.

3.4 TARKASTUKSEN SISÄLTÖ JA TARKASTUKSEEN KÄYTETTÄVÄ AIKA

Valvontasuunnitelman mukainen tarkastus on ennalta suunniteltu, määrävälein toistuva ja maksullinen. Tarkastuksen tarkoituksena on arvioida ja selvittää toiminnan vaatimuksenmukaisuutta tai terveyshaitan esiintymistä. Jos suunnitelman mukaisessa tarkastuksessa todetaan sellaisia epäkohtia, joiden poistamisen valvonta edellyttää uusintatarkastusta, kuuluu uusintatarkastuskin maksulliseen valvontasuunnitelman mukaiseen toimintaan. Tarkastuksilla myös annetaan toiminnanharjoittajille ohjausta ja neuvontaa. Tarkastukset suoritetaan pääsääntöisesti tarkastuskäynneillä. Tarkastuksia voi tehdä asiakirjatarkastuksena, mikäli se on tarkoituksenmukaista. Tarkastus voidaan tehdä myös soveltuvien osien etäviestintävälineiden avulla etätarkastuksena. Yksittäinen tarkastus voi käsittää koko kohteen tarkastuksen tai vain jonkin osa-alueen tarkastuksen.

Valvontasuunnitelman mukaisen toiminnan lisäksi valvontaan kuuluu myös sellaisia tarkastuksia, neuvontaa ja ohjausta, joita ei ole ennakoon suunniteltu, ja jotka eivät ole maksullisia. Ne voivat olla esim. valitustapauksia, erityisen terveyshaitan selvittämistä tai

muita ennakoimattomia tilanteita. Valvontasuunnitelman ulkopuolisiin tarkastuksiin luetaan myös terveydensuojelun terveyshaitta epäilyyn perustuvat asunnon tarkastukset.

Tarkastuksen sisältö määräytyy sen mukaan, millaiseen kohteeseen ja minkä lain perusteella se tehdään. Joihinkin kohteisiin saattaa olla tarkoituksenmukaista tehdä tarkastus samanaikaisesti useamman lain perusteella. Tarkastuksen lakiperusteet ovat tarkastajakohteisessa valvontasuunnitelmassa ja ne kirjataan myös tarkastuksen jälkeen laadittavaan tarkastuskertomukseen.

Tarkastukseen kuuluu:

- a. Tarkastukseen valmistautuminen. Käydään läpi kohteen asiakirjat, luvat, tarkastushistoria, mahdolliset valitukset ja viranomaisnäytteiden tutkimustulokset.
- b. Tarkastus, jonka sisältöön vaikuttaa toimiala ja toiminnan luonne. Tarkastetaan tiloihin, olosuhteisiin, omavalvontaan, asiakirjoihin, tuotteisiin, toimintatapoihin ja henkilökuntaan koskevien vaatimusten toteutuminen.
- c. Tarkastuskertomuksen laatiminen. Tarkastuksesta kirjoitetaan aina tarkastuskertomus, vaikka huomautettavaa ei olisikaan. Valvonnan tarkoitus, sovellettu lainsäädäntö, annetut määräykset määräaikoineen, ohjeet tai muu tarkastuksen tulos raportoidaan.
- d. Laskutus.

Valvontakohteen tarkastukseen keskimääräisesti kuluvan ajan arvioinnissa otetaan huomioon kohteen ominaisuudet kuten riskiluokitus, valvontahistoria, tarkastuksen valmistelu ja sisältö sekä tarkastuskertomuksen laatiminen. Tarkastukseen käytettävään aikaan sisällytetään tarkastukseen valmistautuminen, tarkastuksen suorittaminen sekä tarkastuspöytäkirjan ja

muiden tarvittavien asiakirjojen laatiminen. Oulunkaaren ympäristöpalveluissa tarkastuksen vähimmäiskesto sisältäen valmistautumisen tarkastukseen, tarkastukseen kohteessa, tarkastuskertomuksen laatimisen ja laskutuksen on **kolme tuntia**. Asiatarkastuksissa voidaan poiketa vähimmäiskestosta.

Valvontaan kuuluu ohjauksen, neuvojen ja kehotuksien antaminen. Tilanteen niin edellyttäessä valvontaa tehostetaan erityislaeissa säädetyillä pakkokeinoilla.

Suoritettavat suunnitelmalliset tarkastukset ilmenevät vuosittain päivitettävistä tarkastajakohtaisista tarkastussuunnitelmista, jotka eivät ole julkisia.

3.5 VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN SEURANTA, ARVIOINTI JA RAPORTOINTI

Vuosittain seurataan ja arvioidaan valvontasuunnitelman toteutumista seuraavilla perusteilla:

- Suunnitellun toiminnan ja tarkastusten kattavuus
- Tarkastusten ja näytteiden määrä suhteessa suunnitelmaan
- Valvonnasta saadut tulot ja niiden kohdentuminen ympäristöterveydenhuollon valvontaan
- Voimavarojen riittävyys suhteessa valvontatarpeeseen
- Voimavarojen käyttö suunnitelmalliseen valvontaan ja muihin tehtäviin.
- Yhteistoiminta-alueen toimivuus ja toiminnan kehittämistarpeet.

Jokaiselta vuodelta laaditaan **valvontasuunnitelman toteutumisen arviointiraportti**. Raportti käsitellään ympäristölautakunnassa ja sitä hyödynnetään toiminnan ja talouden suunnittelussa sekä kehittämisessä.

3.6 VALVONNAN KEHITTÄMINEN

Monivuotisessa valvontasuunnitelmassa on kerrottu valvonnan periaatteet kyseiselle valvontajaksolle. Kyseisessä suunnitelmassa myös otetaan huomioon ympäristöterveydenhuollon valtakunnallinen valvontaohjelma ja valtakunnalliset toimialakohtaiset valvontaohjelmat. Tarkempi suunnittelu tehdään tarkastajakohtaisilla vuosittaisilla valvontasuunnitelmilla. Kyseiset vuosittaiset valvontasuunnitelmat sisältävät suoritettavat suunnitelmalliset tarkastukset ja näytteenotot sekä myös arvion ulkopuolisista tarkastuksista. Arviolla ulkopuolisista tarkastuksista vuosittaiseen valvontasuunnitelmassa varaudutaan ulkopuolisiin tarkastuksiin. Tarkastajakohtaiset vuosittaiset valvontasuunnitelma eivät ole julkisia.

Suunniteltujen ja suunnitelman ulkopuolisten tarkastusarviot vaihtelevat tarkastajakohtaisesti, koska arvioon vaikuttaa valvottava osa-alue, tarkastuskohteiden maantieteellinen sijainti ja myös tarkastusvuosi. Tarkastajakohtaista suunnitelmaa tehdessä on tärkeää osata arvioida suunnitelma ulkopuolisten tarkastusten määrä, jotta työkuorma säilyisi sopivana. Tarkastajakohtaisiin suunnitelmiin voidaan tehdä myös kesken vuoden sellaisia muutoksia, että tarkastuksia jaetaan uudelleen tarkastajien kesken, jos työnkuorma on jonkin muutoksen vuoksi muuttunut kesken vuoden. Koko Oulunkaaren ympäristöpalvelujen osalta suunnitelman ulkopuolisten tarkastusten määrä suhteessa kaikkiin tarkastuksiin on 10-20 prosentin välillä.

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut

ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417

facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

Vuosittain tehtävässä arviointiraportissa arvioidaan toiminnan onnistumista tarkastajakohtaisiin valvontasuunnitelmien tavoitteeseen. Arviointiraportissa toimintaa arvioidaan koko organisaation tasolla, vaikka vuosittaiset valvontasuunnitelmat ovat tarkastajakohtaisia. Arviointiraporttia hyödynnetään valvontasuunnitelman päivittämisessä ja seuraavan valvontasuunnitelman laatimisessa (Plan-Do-Check-Act – periaatteen mukaisesti). Arviointiraporttia hyödynnetään myös toiminnan ja talouden suunnittelussa sekä organisaation kehittämisessä.

4 ELINTARVIKEVALVONTA

4.1 YLEISTÄ

Ympäristöterveydenhuolto vastaa alueen elintarvikevalvonnasta. Elintarvikevalvonta valvoo elintarvikkeita koskevan lainsäädännön noudattamista. Valvonta kohdistuu elintarvikkeiden valmistukseen, kuljetukseen, varastointiin, vientiin, tuontiin, myyntiin, tarjoiluun ja muuhun luovutukseen sekä markkinointiin. Valvontaviranomainen voi myös tarvittaessa antaa elintarvikealan toimijoille tarpeellisia neuvoja ja ohjeita elintarvikemääräysten noudattamiseksi ja omaavalvonnan toimivuuden varmistamiseksi.

Elintarvikevalvontaa koskeva suunnitelma perustuu elintarvikelain 297/2021 39 §:ään, jonka mukaan kunnan tulee laatia säännöllistä valvontaa koskeva elintarvikevalvontaa koskevat valvontasuunnitelmat ja huolehtivat niiden yhteensovittamisesta siten, että valvonnassa otetaan huomioon elintarvike- ja kontaktimateriaalitoiminnan riskit ja että valvonta on yleisten valvontaa koskevien vaatimusten mukaista, ehkäisee vaaroja ihmisen terveydelle ja suojaa kuluttajia taloudellisilta tappioilta. Hyvin toimiva viranomaisvalvonta auttaa toimijoita toimimaan oikein ja vahvistaa heidän kilpailukykyään. Suunnitelman tavoitteena on myös, että viranomaisvalvonta toimii tehokkaasti ja riskiperusteisesti. Ruokaketjun valvonnan tavoitteena

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut

ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417

facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

on myös kitkeä mahdollinen petoksellinen ja rikollinen toiminta hyvissä ajoin pois luomasta epäturvasta kilpailua ja yrityskulttuuria.

Kunnan valvontaviranomaisen tehtäviin kuuluu myös elintarvikealan toimijoiden ja kuluttajien neuvonta ja tiedottaminen sekä elintarvikesäännösten mukaisten ilmoitusten ja raporttien tekeminen AVI:lle ja Ruokavirastolle. Kunta osallistuu alueellaan terveydelle vaarallisten tuotteiden takaisinvetoihin ja muihin toimenpiteisiin. Valituksiin tai epäilyihin liittyvät valvontatoimenpiteet aloitetaan viivytyksettä.

Myös hyväksymis- ja rekisteröintivelvoitteen ulkopuolelle jäävää elintarviketoimintaa valvotaan tarvittaessa, esim. vähäriskinen ja pienimuotoinen elintarvikkeiden valmistus, myynti ja tarjoilu muun elinkeinotoiminnan yhteydessä tai elintarviketoiminta, jossa kyseessä ei ole elinkeinonharjoittaminen (esim. yhdistysten ja järjestöjen myyjäiset, ruoka-aputoiminta) tai yksityishenkilönä tapahtuva toiminta (esim. leivonnaisten myynti tai pop-up ravintolatoiminta).

Kotona tapahtuva elintarviketoimintaan voidaan tehdä tarkastuksia tarvittaessa ja toimijan luotettavuuden arviointi tuli myös valvonnan piiriin. Omavalvontasuunnitelmien laatimisvelvoite kirjallisena poistui pienten toimijoiden osalta ja omavalvontasuunnitelman voi yleensäkin tehdä aiempaa keveämpänä ja osana yrityksen laatujärjestelmää.

Suurin osa Oulunkaaren ympäristöpalveluiden elintarvikevalvonnan kohteista on alkutuotantoa (taulukko 4). Alkutuotannon suunnitelmallinen tarkastustiheys on kuitenkin huomattavasti pienempi kuin elintarvikevalvonnan muilla kohteilla, joten alkutuotannon valvonnan osuus kaikesta valvonnasta on paljon pienempi kuin kyseisten toimipaikkojen

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut

ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417

facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

osuus Oulunkaaren ympäristöpalveluiden valvontakohteista. Selvästi toiseksi eniten toimipaikkoja on elintarvikkeiden tarjoilussa, jonka osuus valvonnasta on selvästi suurin vuosittaisten tapahtumien määrän ja myös suunnitelmalliseen valvontaa käytettävästä ajan osalta. Kolmanneksi eniten toimipaikkoja on elintarvikkeiden myynnissä, jonka osuus elintarvikevalvonnasta on myös toiseksi suurin niin tapahtumien määrällä kuin suunnitelmalliseen valvontaan käytettävällä ajalla mitattuna. Elintarvikelaitoksia on yhteensä 12, mutta niiden valvonnan osuus on yhtä suuri kuin alkutuotannolla vuosittaisten tapahtumien määrän tai suunnitelmalliseen valvontaa käytettävästä ajan osalta. Alkutuotannon ja elintarvikelaitosten valvonta vie kolmanneksi eniten aikaa elintarvikevalvonnasta. Muiden toimintaluokkien valvonnan osuus on pieni koko Oulunkaaren ympäristöpalvelujen elintarvikevalvonnasta.

Taulukko 4. Elintarvikevalvonnan kohteet toimintaluokittain vuonna 2025

Elintarvikevalvonnan kohteet toimintaluokittain	Toimipaikkoja	Kohdetoimintoja
Alkutuotanto	275	288
Elintarvikkeiden valmistus	8	8
Elintarvikekontaktimateriaalit	2	2
Elintarvikkeiden kuljetus	2	2
Elintarvikkeiden myynti	88	90
Elintarvikkeiden tarjoilu	167	188
Elintarvikkeiden varastointi	1	1

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut
ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417
facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

Kala-ala	10	17
Kansalliset toiminnalliset helpotukset	2	2
Liha-ala	1	3
Maitoala	1	1
Tapahtuma ilman toimijaa (EtI)	4	17
Vain ruoka-aputoimintaa	1	1
Vilja- ja kasvisala	9	10

4.2 ELINTARVIKEKOhteiden rekisteröinti

Elintarvikealan toimijan on tehtävä kirjallinen ilmoitus elintarvikehuoneistosta sijaintikunnan valvontaviranomaiselle viimeistään neljä viikkoa ennen toiminnan aloittamista tai olennaista muuttamista (ElintL 10 §). Liikkuvasta elintarvikehuoneistosta ilmoitus tehdään sen kunnan valvontaviranomaiselle, jonka alueella toiminta aloitetaan tai jonka alueella elintarvikehuoneiston toiminnasta on aikaisemmin ilmoitettu. Elintarvikehuoneiston ilmoituksen vastaanottava valvontaviranomainen voi tarvittaessa pyytää toimijalta muita ilmoituksen käsittelemiseksi tarpeellisia selvityksiä.

Viranomainen käsittelee ilmoituksen ja perii käsittelystä hyväksytyn taksan mukaisen maksun, jolla katetaan käsittelystä aiheutuneet kustannukset. Ilmoituksen käsittelyksi katsotaan ilmoituksen vastaanottaminen ja ilmoitettujen tietojen siirtäminen viranomaisen

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut

ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417

facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

valvontakohdetietokantaan sekä todistuksen lähettäminen toimijalle. Käsittely sisältää myös annettujen tietojen perusteella elintarvikehuoneiston alustavan riskinarvioinnin, joka tehdään valtakunnallisen elintarvikevalvontaohjelman mukaisesti. Käsittelyn päätteeksi valvontaviranomainen lähettää toimijalle todistuksen osoittamaan, että elintarvikehuoneisto kuuluu suunnitelmallisen elintarvikevalvonnan piiriin.

4.3 RISKINARVIOINTI

Elintarvikevalvontakohteiden tarkastustiheys ja tarkastukseen käytettävä aika perustuu valvontakohteen riskinarviointiin, jota varten arvioidaan toiminnan laajuus, luonne, toimitilat, laitteet, tuotantomenetelmät ja omavalvonnan toimivuus sekä valvontahistoria. Arvioinnin tuloksena toimijalle annetaan riskiluokka, joka kirjataan VATI-järjestelmään. Vähäriskisen toiminnan tarkastustiheys on pienempi kuin korkeampiriskisen.

Riskinarviointi perustuu Ruokaviraston ohjeisiin 1028/04.02.00.01/2022/6 Elintarvikehuoneiston ja kontaktimateriaalitoiminnan riskiluokitus ja elintarvikelainsäädännön mukaisen valvontatarpeen määrittäminen sekä Eviran ohjeeseen elintarvikehuoneiston omavalvonnan riskiperusteinen valvonta 16043/1. Em. ohjeissa esitettyjen tuotannon luonteeseen ja laajuuteen perustuvien tarkastuskertojen määriä voidaan pitää suunnitelmia laadittaessa keskiarvoina, joita viranomainen voi riskitekijöiden arviointiin perustuen lisätä tai vähentää korkeintaan 50 %. Tarkastuskertoja voidaan vähentää 50 % ainoastaan perustellusta syystä, kun kohteen todetaan täyttävän omavalvonnaltaan sekä rakenteiltaan ja toiminnoiltaan kaikki lainsäädännön vaatimukset. Tarkastuskertoja voidaan lisätä 50 %, kun havaitaan sellaisia riskitekijöitä, jotka eivät ole hallinnassa. Myös suositeltua aikaa voidaan perustelluista syistä lisätä tai vähentää.

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut

ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417

facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

4.4 TARKASTUS JA SEN SISÄLTÖ

31

Valvontasuunnitelma-asetuksen mukaisesti suunnitelman tulee sisältää tarkastuksen sisällön määrittely. Tarkastus voi pitää sisällään useiden ympäristöterveydenhuollon lakien mukaisia toimenpiteitä. Tarkastuspöytäkirjasta tulee käydä selville, minkä säännösten mukaan tarkastus on tehty. Tarkastusaikaan vaikuttaa tarkastuksen laajuus ja aikaan katsotaan kuuluvaksi varsinaisen tarkastuksen lisäksi myös valmistautumiseen käytetty aika sekä tarkastuskertomuksen laatiminen.

Elintarvikevalvonnassa tarkastustoiminta on oleellinen osa selvitettäessä valvottavan kohteen ja toiminnan vaatimustenmukaisuutta ja tarkastukset tehdään pääsääntöisesti ennalta ilmoittamatta. Tarkastustoiminnan yleisenä sisältönä pidetään minkä tahansa näkökohdan tutkimista sen toteamiseksi, onko näkökohta vaatimusten mukainen. Tarkastus voi kohdistua tiloihin, toimintatapoihin, olosuhteisiin, toiminnanharjoittajan asiakirjoihin ja tuotteisiin. Tarkastukset voivat sisältää myös näytteiden ottoa ja mittauksia valvontakohteen, toiminnan tai siellä valmistettavien tuotteiden tai tarjottavien palvelujen terveyshaittojen, turvallisuuden ja määräystenmukaisuuden arvioimiseksi.

Suurin osa suunnitelmallisista tarkastuksista on Oiva-järjestelmän mukaisia tarkastuksia. Oiva-järjestelmän mukainen tarkastuskertomus tehdään Ruokaviraston ohjeiden mukaisesti VATI-järjestelmän kautta. Oiva-raportti on julkinen Ruokaviraston ylläpitämän www.oivahymy.fi internetsivuston kautta. Valvonnassa hyödynnetään Ruokaviraston ekstranettiä Pikanttia.

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelutymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

Kohteen tarkastuksista vastaava viranhaltija päättää tarkemmin tarkastusten sisällöstä. Henkilökohtaisissa tarkastussuunnitelmissa huomioidaan myös uusintatarkastukset ja niihin sisällytetään valvontakohteiden riskinarviointi.

Pieni osa tarkastuksista voidaan tehdä asiakirjatarkastuksina. Myös asiakirjatarkastukset ovat maksullisia. Ellei toimija toimita asiakirjatarkastusta varten pyydettyjä asiakirjoja, suoritetaan tarkastuskäynti. Kiinnitetään huomiota siihen, että jokaisen tarkastuskertomuksen loppuun sisältyy säädösluettelo.

Valvonnan kattavuuden varmistamiseksi tulee varmistua siitä, että kaikki rivit tulevat tarkastetuiksi kolmen vuoden sisällä. Tarvittaessa tarkastajakohtaiseen tarkastussuunnitelmaan merkataan kulloinkin tarkastettaviksi suunnitellut rivit. Suunnitelma ei estä tarkastamasta havaittuja asioita myös muilta kuin suunnitelluilta riveiltä.

Vuosina 2018-19 tuli valvottavaksi asetus koskien syöpävaarallisen akryyliamidipitoisuuden vähentämistä elintarvikkeissa. Asetuksen mukaan elintarvikealan toimijoiden on toteutettava toimintansa kokoon ja luonteeseen suhteutettuja pakollisia toimenpiteitä akryyliamidipitoisuuden vähentämiseksi. Suuri riski korkeille akryyliamidipitoisuuksille liittyy esimerkiksi peruna- ja viljapohjaisten tuotteiden paistamiseen ja paahtamiseen.

4.5 TARKASTUSTIHEYDEN MÄÄRITTELY

Tarkastuskertojen määrä riippuu riskinarvioinnin tuloksesta, katso kohta 4.3.

4.6 NÄYTTEENOTTO- JA TUTKIMUSSUUNNITELMA

Näytteidenotto- ja tutkimussuunnitelma perustuu kohteiden riskinarviointiin ja aikaisemmin ko. kohteesta otettujen näytteiden tutkimustuloksiin. Em. painopisteitä noudattava näytteenotto- ja tutkimussuunnitelma sisällytetään tarkastajakohtaiseen valvontakohteiden tarkastussuunnitelmaan. Näytteenotossa painopistealueena on alueella toimivien hyväksytyjen elintarvikehuoneistojen valmistamat tuotteet ja tuotantoympäristö omavalvonnan toimivuuden varmistamiseksi.

33

Näytteitä on suunniteltu otettavan vuosina 2025-2028 noin 34 kpl vuodessa siten, että näytteenottokertoja on noin 12 krt/vuodessa (taulukko 5). Yhdellä näytteenottokerralla otetaan useampi näyte. Suurin osa näytteistä kuuluu laitosvalvontaan. Elintarvikelaitosten lisäksi näytteitä otetaan keskuskeittiöistä. Taulukon 5 näytteenottosuunnitelmasta voidaan yksittäisen vuoden osalta poiketa siten, että näytteenottokertojen määrä säilyy samana. Eri vuosina voidaan ottaa eri näytetyyppejä eri määrä, kunhan valvontasuunnitelman kauden aikana kutakin näytteenottotyyppiä on otettu yhteensä taulukon 5 mukainen määrä.

Näytteenottosuunnitelman ulkopuolisia näytteitä otetaan elintarvikkeisiin liittyvien häiriötilanteiden yhteydessä. Yleisimmät näytteenottosuunnitelman ulkopuoliset näytteet ovat ruokamyrkytyspäilyjen yhteydessä otettavat näytteet. Myös ruokaviraston pyynnöstä otettavat näytteet ovat Oulunkaaren ympäristöpalvelujen näytteenottosuunnitelman ulkopuolisia näytteitä, vaikka ne ovat yleensä kansallisen näytteenottosuunnitelman mukaisia näytteitä.

Taulukko 5. Suunnitellut näytteet

Suunnitellut näytteet / vuosi, yhteensä kpl

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut

ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417

facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

Listerianäyte ympäristöstä	20
Listerianäyte tuotteesta	3
Salmonellanäyte tuotteesta	3
Muu mikrobiologinen näyte tuotteesta	3
Antibioottinäyte raaka-aineesta	1
Suolapitoisuus tuotteesta	1
Muu kemiallinen näyte tuotteesta	1
Elintarvikehuoneiston talousvesi	2

4.7 DELEGOINNIT

Oulunkaaren ympäristölautakunta päätöksellään 26.09.2024 § 65 siirtänyt ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön mukaista toimivaltaansa Oulunkaaren ympäristöpalvelujen viranhaltijoille.

4.8 LAITOSVALVONTA

Elintarvikehuoneistot jaetaan rekisteröityihin ja hyväksytyihin elintarvikehuoneistoihin eli laitoksiin. Elintarvikealan toimijan, joka harjoittaa eläimistä saatavien elintarvikkeiden käsittelyä ennen vähittäismyyntiä, tulee hakea elintarvikehuoneiston hyväksymistä laitokseksi. Toiminnanharjoittajan tulee tehdä hakemus, kun uusi toiminta aloitetaan tai toiminta muuttuu olennaisesti. Laitokset jaetaan toiminnan mukaisesti liha-alan, kala-alan, maitoalan ja muna-

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut
ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417
facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

alan laitoksiksi. Laitoshakemuslomake löytyy Oulunkaaren ympäristöpalvelujen nettisivulta:
<https://www.pudasjarvi.fi/ymparistoterveys-ja-elaimet/elintarvikevalvonta/>.

Oulunkaaren ympäristöpalveluiden alueella on liha-alan, kala-alan, maitoalan laitoksia. Laitoksen toiminnan voi aloittaa, kun viranomainen on tehnyt asiasta hyväksytyn päätöksen. Hyväksytyjen elintarvikehuoneistojen valvontaa suorittaa ympäristöjohtaja lukuun ottamatta liha-alan elintarvikelaitoksia (leikkaamot), joiden valvontaa suorittaa kaupungineläinlääkäri.

4.9 ALKUTUOTANNON ELINTARVIKELAIN MUKAINEN VALVONTA

Alkutuotannon toimijan on tehtävä ilmoitus elintarvikkeiden alkutuotannosta toiminnan rekisteröintiä varten toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle viimeistään neljä viikkoa ennen toiminnan aloittamista tai olennaista muuttamista. Lisäksi toiminnan keskeyttämisestä ja lopettamisesta on viivytyksettä tehtävä ilmoitus valvontaviranomaiselle. Oulunkaaren ympäristöpalvelujen alueella alkutuotantoilmoitus tulee tehdä Oulunkaaren ympäristöpalveluille. Lomake löytyy Oulunkaaren ympäristöpalveluiden internetsivuilta osoitteesta: <https://www.pudasjarvi.fi/ymparistoterveys-ja-elaimet/elintarvikevalvonta/>. Ilmoitus on maksuton. Alkutuotannon suunnitelmallinen valvonta on myös maksutonta. Mahdollinen uusintatarkastus on maksullinen.

Alkutuotannon toimija, joka harjoittaa itujen alkutuotantoa, on haettava toimivaltaiselta valvontaviranomaiselta alkutuotantopaikan hyväksymistä ennen toiminnan aloittamista tai olennaista muuttamista.

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • [pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut](https://www.pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut)
ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417
facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

4.9.1 ALKUTUOTANNON TARKASTUS

Oulunkaaren ympäristöpalvelut tekee alkutuotannon tarkastuksia kotieläintiloille, kalastajille ja kalanviljelylaitoksille Ruokaviraston suositteleman tarkastustiheyden mukaisesti. Lihantuotantoa harjoittaville kotieläintiloille Ruokaviraston ohjeistuksen mukaan tarkastus tehdään tarvittaessa, mutta Oulunkaaren ympäristöpalvelujen tarkastustiheys on yleensä viisi vuotta. Tiheyttä voidaan harventaa, mikäli edellisen tarkastuksen kaikki tarkastusrivit ovat saaneet arvosanan A (toiminta on kokonaisuutena arvioituna pääsääntöisesti vaatimusten mukaista).

36

Tarkastuksesta laaditaan tarkastuskertomus, johon kirjataan mahdolliset kehotukset epäkohtien korjaamiseksi määräaikoineen. Mikäli tarkastuskertomukseen kirjattuja kehotuksia ei noudateta, toimijalle lähetetään kuulemiskirje, minkä jälkeen asiassa voidaan antaa kuulemisen vastauksen huomioiden hallintopäätös, jossa asia määrätään velvoittavasti korjattavaksi. Päätöksen liitetään ohjeet muutoksen hakemiseksi. Tarkastuksella havaituista puutteista osa voi johtaa maataloustukimenetyksiin aluehallintoviraston tekemän valvonnan hallinnollisen laajennuksen seurauksena.

Tarkastus suoritetaan Ruokaviraston alkutuotannon tarkastusohjeiden mukaisesti. Ohje löytyy internetosoitteesta: <https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/asiointi/oppaat-ja-lomakkeet/yritykset/elintarvikeala/alkutuotanto/>

Oulunkaaren ympäristöpalveluissa kotieläintilojen alkutuotannon tarkastuksesta ilmoitetaan etukäteen ensisijaisesti kirjeitse. Kirjeessä luetellaan mm. tarkastukselle varattavat asiakirjat. Ennakoilmoituksen käyttämisestä on pidetty kohtuullisena suuresta tarvittavien asiakirjojen määrän takia. Uusintatarkastukset tehdään pääsääntöisesti ennalta ilmoittamatta.

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut

ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417

facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

Kotieläintilojen, kalastajien ja kalanviljelylaitosten alkutuotannon tarkastuksia suorittavat kaupungineläinlääkärit. Kasviviljojen alkutuotannon valvontaa suorittavat ympäristöterveydenhuollon ympäristötarkastajat.

4.10 PAINOPISTEALUEET

Elintarvikeketjun valvonnan painopisteiksi on nimetty seuraavat asiat:

1. Elintarvikeeturvallisuus, rehut ja luonnonmukainen tuotanto (rehualan toimijoiden sähköisen asioinnin jatkokehittäminen ja laajentaminen, elintarvikealan toimijoiden ja valvojien HACCP-osaamisen lisääminen, lämpötilahallinta elintarvikehuoneistoissa, valvojan työkalupakki, histamiinivalvontaprojekti)
2. Eläinten terveys ja hyvinvointi
3. Kasvintuotanto

5 TERVEYDENSUOJELUN VALVONTA

5.1 TERVEYDENSUOJELUVALVONNAN TARKOITUS JA TAVOITE

Terveydensuojelun tarkoituksena on väestön ja yksilön terveyden ylläpitäminen ja edistäminen. Tavoitteena on myös ennalta ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka saattavat aiheuttaa terveyshaittaa. Terveyshaitalla tarkoitetaan ihmisessä todettavaa sairautta, muuta terveydenhäiriötä tai sellaisen tekijän tai olosuhteen esiintymistä, joka voi vähentää väestön tai yksilön elinympäristön terveellisyyttä.

Terveydensuojelulain mukaisesti kunnan on alueellaan edistettävä ja valvottava terveydensuojelua, jotta kunnan asukkaille turvataan terveellinen elinympäristö. Kunnan on paitsi tiedotettava terveydensuojelusta, mutta myös annettava terveydensuojelua edistävää ohjausta ja neuvontaa. Kunnan terveydensuojeluviranomaisena toimii kunnan määräämä lautakunta tai muu monijäseninen toimikunta, joka Pudasjärven, Iin, Vaalan, Utajärven ja Puolangan alueella on Oulunkaaren ympäristölautakunta. Lautakunta on delegoinut päätösvallan alaisuudessaan toimiville viranhaltijoille. Vakinaisen henkilöstön lisäksi

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut

ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417

facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

valvontatyöhön voivat osallistua esimerkiksi harjoittelijat tai opinnäytetyön tekijät. He toimivat aina viranhaltijan ohjauksessa suorittaen osaamistasolleen sopivia tehtäviä, kuten näytteenottoa.

Kunnassa on laadittava ja hyväksyttävä terveydensuojelun valvontasuunnitelma, jotta voidaan taata säännöllisen ja suunnitelmallisen valvonnan olevan laadukasta, riskeihin perustuvaa sekä terveyshaittoja ehkäisevää. Oulunkaaren ympäristöpalveluiden terveydensuojelun valvontaohjelma on laadittu terveydensuojelulakiin sekä terveydensuojelun valtakunnalliseen valvontaohjelmaan pohjautuen. Näin voidaan yhtenäistää koko maan valvontakäytäntöjä, ja saadaan toiminnanharjoittajat samanarvoiseen asemaan valvonnan tiheydessä ja laadussa. Lisäksi rajalliset valvontaresurssit saadaan kohdistettua tehokkaasti ja suunnitelmallisesti elinympäristön terveellisyyden edistämiseen, kun valvonnassa huomioidaan kutakin ajanjaksoa koskevat valvonnan painopisteet.

5.2 SUUNNITELMALLISEN VALVONNAN KOHTEET

Terveydensuojelun suunnitelmallisen valvonnan kohteet ovat ilmoituksen tai hyväksynnän vaativia.

Terveydensuojelulain (13.§) mukaan ilmoitettavat kohteet

Terveydensuojelulain mukaisesti toiminnanharjoittajan on tehtävä viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista kirjallinen ilmoitus kunnan terveydensuojeluviranomaiselle:

- 1) majoitustoimintaan tarkoitetun tilan käyttöönotosta;
- 2) yleisölle avoimen kuntosalin, liikuntatilan, saunan, kylpylän, uimahallin, maauimalan ja uimarannan käyttöönotosta;

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut

ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417

facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

3) päiväkodin ja lasten ja nuorten kokoontumiseen liittyvän toiminnan järjestämipaikan sekä esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta, lukio-opetusta, korkeakoulutusta, taiteen perusopetusta tai vapaata sivistystyötä järjestävän oppilaitoksen tai niiden opetuksen järjestämipaikan käyttöönotosta;

4) jatkuvaa hoitoa antavan sosiaalihuollon toimintayksikön käyttöönotosta;

5) solariumpalvelun, ihoa rikkovan toiminnan ja erityistä hygieniää edellyttävän kauneushoitolan käyttöönotosta;

6) sellaisen muun huoneiston tai laitoksen käyttöönotosta tai sellaisen toiminnan aloittamisesta, josta voi aiheutua sen käyttäjämäärä tai toiminnan luonne huomioon ottaen terveyshaittaa.

Vastaava ilmoitus on tehtävä myös silloin, jos edellä luetellussa toiminnassa tapahtuu olennaisia muutoksia. Mikäli toimipaikan toiminnanharjoittaja vaihtuu, on uuden toiminnanharjoittajan ilmoitettava toiminnanharjoittajan vaihtumisesta kunnan terveydensuojeluviranomaiselle. Ilmoitusta ei tarvitse tehdä, jos toiminta edellyttää ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupaa.

Talousvettä toimittavan laitoksen sekä toiminnanharjoittajan, joka ottaa talousvettä omilla laitteilla käytettäväksi osana julkista tai kaupallista toimintaa, on tehtävä kunnan terveydensuojeluviranomaiselle 13 §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus uudesta vedenjakelualueesta. Yhteisessä käytössä olevan vedenottamon tai vesisäiliön omistajan on tehtävä mainitussa pykälässä tarkoitettu ilmoitus, jos vettä otetaan vedenkäyttäjien omilla laitteilla talousvetenä käytettäväksi yhteensä vähintään 10 kuutiometriä vuorokaudessa tai vähintään 50 henkilön tarpeisiin.

Terveydensuojelulain (18 §) mukaan hyväksyttävät kohteet

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut
ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417
facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

Talousvettä toimittavan laitoksen, jolla on omaa veden tuotantoa tai käsittelyä, on haettava toimintansa hyväksymistä kunnan terveydensuojeluviranomaiselta viimeistään 3 kuukautta ennen suunniteltua toiminnan aloittamista. Talousvettä ei saa toimittaa ennen kuin toiminta on hyväksytty. Toiminnan hyväksymistä on haettava myös, jos vedenottoa tai vedenkäsittelyä laajennetaan tai muutetaan olennaisesti tai jos veden laadussa tai jakelussa tapahtuu talousveden laadun kannalta olennaisia muutoksia. Muutosta koskeva hakemus on tehtävä viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan muuttamista. Toimintaa ei saa muuttaa ennen kuin hakemus on hyväksytty.

Suunnitelmallisen valvonnan kohteiden toimintaluokat ja -tyypit

Suunnitelmallisen valvonnan kohteet jaotellaan toimintaluokan ja -tyypin mukaisesti (Taulukko 6).

Taulukko 6. Terveystensuojeluvalvonnan suunnitelmalliset kohteet

Toimintaluokka	Toimintatyyppi
Talousveden toimittaminen	Talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualue (1352/2015)
	- Muu vedenjakelualue, vedentoimitus yli 10 m ³ päivässä tai vähintään 50 henkilölle
	Talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualue (401/2001)
	- Pieni vedenjakelualue, vedentoimitus < 10 m ³ /vrk ja alle 50 henkilölle
Veden toimittaminen talousvettä toimittavalle laitokselle	Tukkuvesilaitos (talousvettä toimittavalle laitokselle vettä toimittava toiminnanharjoittaja)
Kokoontuminen, julkiset huvi- ja kokoontumishuoneistot	Lasten ja nuorten kohteet: kerhotilat, nuorisotilat ja leirikeskukset, lasten aamu- ja iltapäiväkerhot sekä avoin varhaiskasvatustoiminta
Opetustoiminta, koulut ja oppilaitokset	Esiopetus, peruskoulu, lukio, ammattioppilaitos, korkeakoulu ja muut koulut sekä oppilaitokset, taiteen perusopetusta tai vapaata sivistystyötä järjestävä oppilaitos tai sen opetuksen järjestämispaikka
Majoitustoiminta, majoitushuoneistot	Hotellit, hostellit, huoneistohotellit, motellit ja matkustajakodit, lomakeskuksen ja leirintäalueen majoitushuoneistot sekä majoituskasarit. Majoittumiseen tarjotut kalustetut huoneistot, loma-asunnot tai tilat (aamiaismajoitus siihen tarkoitetuissa

	tiloissa sekä asuntola, yömaja, vastaanottokeskus sekä muut vastaavat).
Kauneudenhoitoa ja ihon käsittelyä suorittavat huoneistot	Solariumpalvelu, ihoa rikkova toiminta ja erityistä hygieniää edellyttävä kauneushoitola
Sosiaalihuollon palvelut	Lasten päiväkodit, tehostetun palveluasumisen yksiköt (ympäri vuorokautinen palveluasuminen) tai laitoshoidon (laitospalvelua) antavat sosiaalihuollon yksiköt, lastensuojelulaitokset sekä ensi- ja turvakodit
Liikunta- ja virkistystoiminta	Yleiset uimarannat: (EU-uimarannat, huomattava määrä uimareita päivässä) ja pienet yleiset uimarannat; yleiset altaat: uimahalli, kylpylä, maauimala, vesipuisto tai muu yleinen allas; yleiset saunat; yleiset liikuntatilat: urheiluhalli, jäähalli, kuntosali tai muu yleinen liikuntatila

5.3 TARKASTUKSET

Terveydensuojelulain nojalla tehtävä valvontatarkastus on yksi keskeinen terveydensuojelun säännöllisen valvonnan valvontatoimi. Tarkastuksen tarkoituksena on selvittää, aiheutuuko toiminnasta terveyshaittaa tai esiintyykö tarkastuskohteessa terveyshaittaa aiheuttavia tekijöitä ja/tai olosuhteita. Terveydensuojeluviranomainen antaa vaadittavat ohjeet, toimenpidekehotukset ja -määräykset, jos tarkastuksella todetaan puutteita toiminnassa tai olosuhteissa.

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut
ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417
facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

Terveystensuojelun tarkastuksilla tarkastetaan, että terveystensuojelulakiin ja sen nojalla annettuihin asetuksiin kirjatut vaatimukset täyttyvät valvontakohteessa. Tarkastuksen sisältö määräytyy yksityiskohtaisemmin sen mukaan, millaiseen kohteeseen tarkastus tehdään. Tarkastus voi kohdistua esimerkiksi tiloihin, olosuhteisiin, omavalvontaan, asiakirjoihin ja toimintatapoihin. Tarkastus voidaan tehdä tarkastuskäyntinä tai asiakirjatarkastuksena ja yksittäinen tarkastus voi käsittää koko kohteen tarkastuksen tai vain jonkin osa-alueen tarkastuksen. Pelkkä näytteenottokäynti ei ole tarkastus.

Terveystensuojelulakiin on 2022 alusta tuotu asiakirjatarkastuksen käsite. Sillä tarkoitetaan tarkastusta, jonka valvontaviranomainen tekee tarkastelemalla valvontakohteen tietoja muualla kuin valvontakohteeseen kuuluvassa tilassa. Asiakirjatarkastus vastaa laajuudeltaan valvontakohteessa tehtävää tarkastusta ja siitä tehdään myös oma tarkastuskertomus. Asiakirjatarkastus voidaan tehdä tilanteissa, joissa tarkastus ei edellytä tarkastuskohteen olosuhteiden havainnointia eikä valvontakohteessa paikan päällä käymisellä saada lisäarvoa asian selvittämiseen tai valvontakohdetta ei voida tarkastaa kohteessa käymällä. Asiakirjatarkastuksen tulisi kohdistua tiettyä asiaa tai asiakokonaisuutta koskevan yksiselitteisen tiedon selvittämiseen. Asiakirjatarkastuksia ovat esimerkiksi kotirauhan piirissä olevan ilmoitusvelvollisen toiminnan toiminnanharjoittajan antaman selvityksen tarkistaminen. Asiakirjatarkastuksilla ei kuitenkaan tarkoiteta esimerkiksi viranomaisen antamaa ohjausta ja neuvontaa tai lausuntojen antamista.

Valvontatarkastuksen yhdenmukaisuuden ja toimijoiden tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi Oulunkaaren ympäristöpalveluiden tarkastustyön perustana ovat Sosiaali- ja terveysalan valvonta- ja lupaviraston, Valviran, laatimat lakien ja asetusten soveltamisohjeet ja valvontaohjeisto. Valvonnan henkilöstö kokoontuu säännöllisesti työkokouksiin. Aktiivista viestintää harjoitetaan niin oman yksikön viranhaltijoiden kuin oman yksikön ulkopuolisten ympäristöterveydenhuollon toimijoiden kanssa erilaisia viestinnän apuvälineitä, kuten puhelinta, sähköpostia ja etäviestintäsovelluksia ja -ohjelmia käyttäen.

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut

ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417

facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

Tehdystä tarkastuksesta laaditaan aina tarkastuskertomus, johon kirjataan kaikki tarkastetut asiat riippumatta siitä, havaitaanko niissä epäkohtia. Lisäksi tarkastuskertouksiin kirjataan aina tarkastuksen lakiperusteet. Tarkastustietojen keräämiseen ja tarkastuskertomuksen laadintaan käytetään valtakunnallista VATI-järjestelmää.

Tarkastuksista ja muista Oulunkaaren ympäristöpalveluiden valvontatoimista laskutetaan maksutaksan mukainen maksu.

5.4 VALVONTAKOhteiden RISKILUOKITUS, RISKINARVIOINTI JA TARKASTUSTIHEYs

Talousveden valvonta

Terveystensuojelulain mukaiset, suunnitelmalliseen valvontaan kuuluvat kohteet jaetaan kolmeen riskiluokkaan (luokkiin 3, 2 ja 1). Luokan 3 kohteet ovat korkean riskin kohteita, joissa on todennäköistä, että toiminnasta voi aiheutua terveyshaittaa esimerkiksi, kun altistuvien määrä on suuri, toiminta on herkkä häiriöille, vaikutukset terveyteen ovat merkittäviä ja/tai altistusaika on pitkä. Luokan 2 kohteet ovat keskisuuren riskin kohteita, joissa on mahdollista, että toiminnasta voi aiheutua terveyshaittaa. Terveysvaikutukset eivät kuitenkaan ole merkittäviä. Luokan 1 kohteet ovat matalan riskin kohteita, joissa on todennäköistä, että toiminnasta ei aiheudu terveyshaittaa.

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut

ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417

facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

Riskiluokkien perusteella valvontakohteelle voidaan määritellä alustava tarkastustiheys (Taulukko 7). Tarkastustiheys kertoo, kuinka monta tarkastusta yhden vuoden aikana tehdään. Eli esimerkiksi luku 1 tarkoittaa yhtä tarkastusta vuodessa ja luku 0,25 yhtä tarkastusta kerran neljässä vuodessa.

Taulukko 7. Toimintaluokan ja -tyypin perusteella määräytyvä riskiluokka ja tarkastustiheys

Toimintaluokka	Toimintatyyppi	Riskiluokka	Tarkastustiheys / vuosi
	Talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualue (1352/2015)		
	- Muu vedenjakelualue, vedentoimitus yli 10 m ³ päivässä tai vähintään 50 henkilölle	3	1 (0,2*)

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut
ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417
facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

	* jos vain jakelua		
	Talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualue (401/2001)		
	- Pieni vedenjakelualue, vedentoimitus alle 10 m3 /vrk ja alle 50 henkilölle * jos vain jakelua	2	0,5 (0,2*)
Veden toimittaminen talousvettä toimittavalle laitokselle	Tukkulaitos (talousvettä toimittavalle laitokselle vettä toimittava toiminnanharjoittaja)	3	1
Kokoontuminen, julkiset huvi- ja kokoontumishuoneistot	Lasten ja nuorten kohteet: kerhotilat, nuorisotilat ja leirikeskukset, lasten iltapäiväkerhot ja sisäleikkipuistot	2-1	0,25 (joka neljäs vuosi)
Opetustoiminta, koulut ja oppilaitokset	Esiopetus, peruskoulu, lukio, ammattioppilaitos, muut koulut ja oppilaitokset, korkeakoulu ja muu aikuiskoulutus	2	0,3 (joka kolmas vuosi)

Majoitustoiminta, majoitushuoneistot	Hotellit, hostellit, maatilamatkailu, asuntolat, kasarit jne.	2-1	0,2 (joka viides vuosi)
Kauneudenhoitoa ja ihon käsittelyä suorittavat huoneistot ja laitokset	Kosmetologiset huoneistot, tatuointi ja lävistys, muu ihon käsittely tai hoito	2-1	0,25
	Solarium	2	0,2
Sosiaalihuollon palvelut	Lasten päiväkodit	2	0,3
	Lastenkodit / lastensuojeluyksiköt ja vastaavat	2	0,3
	Vanhainkodit ja vastaavat	2	0,3
	Muut sosiaalialan yksiköt	2	0,3
Liikunta ja virkistystoiminta	Yleiset uimarannat (EU-uimarannat), huomattava määrä uimareita päivässä	2	1
	Pienet yleiset uimarannat (avantouintipaikat)	2	1
	Yleiset altaat: uimahalli, kylpylä, uimala, vesipuisto tai muu yleinen allas	3	1
	Yleiset saunat	2	0,5

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut

ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417

facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

	Yleinen liikuntatila: urheiluhalli, kuntosali tai muu yleinen liikuntatila	1	0,2
--	--	---	-----

Valvontayksikössä tulee tehdä kohdekohtaista riskinarviointia. Kohdekohtaisen riskiarvioinnin perusteella valvontakohteen tarkastustiheyttä voidaan tarpeen niin vaatiessa lisätä tai vähentää. Jokainen terveydensuojeluvalvonnan kohde on kuitenkin tarkastettava vähintään yhden kerran viidessä vuodessa.

Riskinarvioinnin kannalta merkittäviä tekijöitä ovat muun muassa altistuvien ihmisten määrä ja erityisryhmät (lapset, nuoret, vanhukset, liikuntarajoitteiset ja/tai sairaat), altistavan tekijän määrittely (taudinaiheuttaja, myrkyllisyys), altistuksen kesto ja/tai toistuvuus (jatkuva tai tilapäinen oleskelu), aikaisemman valvonnan tulokset (onko korjaavat toimenpiteet aloitettu tai tehty), onko toiminta ilmoituksen tai hyväksymispäätöksenmukaista, toiminnanharjoittajan oma-valvonta ja asiantuntemus sekä resurssit, tiedottaminen ja varautuminen häiriötilanteisiin sekä muut mahdolliset terveyshaittaa aiheuttavat tekijät. Riskinarviointi on jatkuva prosessi eli jokaisella säännöllisellä tarkastuksella kohdekohtaiset riskit arvioidaan uudelleen, mikäli riskinarviointia ei ole ollut tarvetta päivittää ennen tätä.

Terveydensuojelulain mukainen toiminnanharjoittaja saa tiedon tarkastustiheyden perusteista, ja siitä, miten tarkastustiheyteen voi vaikuttaa niin terveydensuojeluvalvonnan

valvontasuunnitelmasta kuin valvontatarkastuksen yhteydessä. Tarkastustiheydet merkitään kohdekohtaisesti VATI-järjestelmään.

5.5 NÄYTTEENOTTO

50

Talousveden valvontatutkimukset

Talous- sekä uima- ja allasveden laadun valvonta on osa valvontakohteen suunnitelmallista valvontaa. Talous- sekä uima- ja allasveden tutkimukset tehdään terveydensuojelulain ja sen nojalla annettujen asetusten (Taulukko 8) vaatimusten mukaisesti.

Omavalvonnan varmistamiseksi otettavat näytteet

Terveydensuojeluviranomainen voi ottaa omavalvonnan toimivuuden varmistamiseksi viranomaisnäytteitä. Tällaisia näytteitä voivat olla esimerkiksi puhtausnäytteet, joissa määritetään mikrobiologista puhtaustasoa.

Taulukko 8.

Näytteenottokohde	Sovellettava valvonta-asetus
Talousvesi	STM:n asetus 1352/2015 talousveden laadusta ja valvonnasta sekä rakennusten vesilaitteistojen riskienhallinnasta STM:n asetus 401/2001 pienten yksiköiden talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista
Uimavesi (myös avantouintipaikat)	STM:n asetus 177/2008 yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta STM:n asetus 354/2008 pienten yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta
Allasvesi	STM:n asetus 315/2002 uimahallien ja kylpylöiden allasvesien laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista

Näytteenottaja ja näytteenottajan pätevyysvaatimukset

a) talousvesi

Näytteenottajana voi toimia niin terveydensuojeluviranomainen kuin muu näytteenottaja, esimerkiksi tutkimuslaboratorion näytteenottaja. Terveydensuojeluviranomainen vastaa

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut

ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417

facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

näytteenoton luotettavuudesta. Talousvettä toimittavan yksikön talousvesinäytteenottaja selviää kyseistä yksikköä käsittelevästä talousveden valvontatutkimusohjelmasta.

Talousvesinäytteen voi ottaa terveydensuojeluviranomaisen lisäksi muu pätevä henkilö. Näytteenottajan pätevyyden varmistamiseksi näytteenottajalle suositellaan näytteenottokoulutusta, jotta hän voi toimia itsenäisenä näytteenottajana. Vähimmäisvaatimuksena näytteenottajan pätevyydelle on talousvesiasetuksen liitteen II luvussa 1 säädettyjen näytteiden ottoon liittyvien yleisten periaatteiden tunteminen sekä standardin SFS-ISO 5667-5 periaatteiden tuntemus. Lisäksi näytteenottajalle annetaan Valviran laatima näytteenotto-ohje.

Standardin SFS-ISO 5667-5 periaatteiden mukaisesti näytteenottaja on pätevä ottamaan talousvesinäytteitä, kun hänellä on tietämys ja osaaminen seuraavista asioista:

- vedenhankinnasta, vedenkäsittelystä ja vedenjakeluverkostoista
- vesikemiasta ja -mikrobiologiasta
- talousveden laadun haavoittuvuudesta ja saastumisesta suolistoperäisillä mikrobeilla
- talousvesinäytteen laatuun vaikuttavien työtapojen hygieniasta
- edustavan näytteen ottamisesta aistinvaraista, kemiallista, mikrobiologista tai radioaktiivisuuden tutkimista varten
- tulosten lukemisesta jatkuvatoimisesta mittarista
- työturvallisuuteen vaikuttavista tekijöistä

Lisäksi hyvä näytteenottaja pystyy myös:

- valitsemaan edustavan näytteenottopaikan näytteenoton tavoitteiden mukaisesti (talousvesiasetuksen liite II, taulukko 1)

- arvioimaan ja kirjaamaan näytteenottolomakkeeseen talousveden laatua selittäviä havaintoja, jotka voivat liittyä esim. aistinvaraisiin havaintoihin, ympäristöön tai näytteenottoon
- ottamaan, kestävöimään ja säilyttämään näytteet niin, ettei näytteenottotapahtuma tai kuljettaminen muuta veden laatua ennen määrittystä.

Näytteenottaja voi osoittaa ammattitaitonsa käytännön työtehtävissä aidoissa työympäristöissä tai ympäristönäytteenottajan henkilösertifioinnilla. Pätevän näytteenottajan pitää täydentää ja ylläpitää taitojaan kouluttautumalla säännöllisesti ja dokumentoida kouluttautumisensa. Myös näytteenoton akkreditoinnilla voi osoittaa näytteenoton pätevyyden.

b) uimavesi

Näytteenottajana voi toimia niin terveydensuojeluviranomainen kuin muu näytteenottaja, esimerkiksi tutkimuslaboratorion näytteenottaja. Tällaisessa tilanteessa kunnan terveydensuojeluviranomainen varmistaa näytteenottajan asianmukaisen koulutuksen ja näytteenoton periaatteiden tuntemuksen antamalla tiedon uimavesinäytteenottoa säännöstelevästä lainsäädännöstä (terveydensuojelulaki sekä asetus 177/2008 ja asetus 354/2008).

Näytteenoton onnistumisen varmistamiseksi voidaan uimavedestä ottaa satunnaisia rinnakkaisnäytteitä, näytteenoton laadun ja oikeellisuuden varmistamiseksi. Kunnan terveydensuojeluviranomaiselle tulee toimittaa uimaveden laadun arviointia varten valvontatutkimustulokset ja tiedot uimavedestä tehdyistä aistinvaraisista havainnoista mahdollisimman pian tutkimusten valmistuttua. Viranomaisen ja analyysijä tekevän laboratorion kannattaa sopia asiasta erikseen tiedon kulun varmistamiseksi.

Kaikille uimaveden näytteenottajille suositellaan ympäristönäytteenottajien henkilösertifiointia talous- ja uimavesien erikoistumisalalla tai vähintään vastaavia tietoja ja kokemusta

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut

ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417

facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

(www.syke.fi/sertifiointi). Myös näytteenoton akkreditoinnilla voi osoittaa näytteenoton pätevyyden. Näytteenottaja on osaltaan velvollinen huolehtimaan siitä, että näytteet analysoidaan riittävän nopeasti ja on vastuussa näytteistä laboratorioon asti. Näin ollen hänen on huolehdittava siitä, ettei näytteenoton ja analysoinnin välinen aika veny liian pitkäksi.

c) allasvesi

Näytteenottajana voi toimia niin terveydensuojeluviranomainen kuin muu näytteenottaja, esimerkiksi tutkimuslaboratorion näytteenottaja. Näytteenottajan on oltava luotettava ja riittävän kokenut tai hänellä on oltava erilliskoulutuksen kautta saatu ammattitaito. Jos toiminnanharjoittaja tai laitoksen ulkopuolinen taho, kuten laboratorio, ottaa valvontatutkimusnäytteet, terveydensuojeluviranomainen varmistaa näytteenoton asianmukaisuuden antamalla näytteenottajalle tiedon allasvesinäytteenotto säännöstelevästä lainsäädännöstä (terveydensuojelulaki sekä asetus 315/2002).

Kaikille allasveden näytteenottajille suositellaan ympäristönäytteenottajien henkilösertifiointia talous- ja uimavesien erikoistumisalalla tai vähintään vastaavia tietoja ja kokemusta (www.syke.fi/sertifiointi). Myös näytteenoton akkreditoinnilla voi osoittaa näytteenoton pätevyyden. Näytteenoton koulutuksen lisäksi myös terveydensuojeluviranomaisen ja uimahalli- ja kylpylätoiminnan harjoittajan antama hallikohtainen opastus on tärkeää etenkin uusille näytteenottajille. Näytteenottaja on osaltaan velvollinen huolehtimaan siitä, että näytteet analysoidaan riittävän nopeasti ja on vastuussa näytteistä laboratorioon asti. Näin ollen hänen on huolehdittava siitä, ettei näytteenoton ja analysoinnin välinen aika veny liian pitkäksi.

d) Näytteenotto ja näytteenottaja epidemiatilanteessa

Epidemiatilanteessa viranomaisen ottaa näytteet ja lähettää ne hyväksyttyyn laboratorioon epidemian aiheuttaneen mikrobin selvittämiseksi.

Käytettävät laboratoriot

Oulunkaaren ympäristöpalveluiden alueen viranomaisvalvontaa varten otettujen näytteiden tutkituttamisessa käytetään Ruokaviraston hyväksymiä laboratorioita. Terveysturvallisuuslaki ja sen perusteella annetut säädökset määrittelevät varsin tarkasti näytteenoton ja tutkimukset. Näytteenoton ja tutkimusmenetelmien on oltava lainsäädännön mukaisia.

Tutkimuksia tekevällä laboratoriolla tulee olla kirjallinen laatujärjestelmä, ja laboratorion on pystyttävä osoittamaan tekemiensä määritysten luotettavuus. Laboratoriolla tulee lisäksi olla tutkimuksen suorittamiseen tarvittava asiantuntemus ja tekniset valmiudet.

5.6 VALVONNAN PAINOPISTEALUEET JA VALVONTAPROJEKTIT

Talousveden valvontatutkimukset

Ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman teemana on vaikuttava valvonta ja ydintehtävät. Oulunkaaren ympäristöpalvelut toteuttaa alueellaan edellä mainitun teeman toteutumista omassa yksikössään huomioimalla valtakunnallisen valvontaohjelman painopistealueet, joita ovat talousvesivalvonnan uudet sisällöt, osaaminen ja paikalliset tarpeet viranomaisvalvonnassa sekä valmius ja varautuminen terveydensuojelussa.

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut

ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417

facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

Osaaminen ja paikalliset tarpeet viranomaisvalvonnassa:

Terveydensuojelu edellyttää ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköltä monenlaista asiantuntemusta ja osaamista. Valvontayksiköillä itsellään on päävastuu riittävän osaamisen hankkimisesta ja ylläpidosta. Osaamisen kehittämisen tulee olla myös jatkuvaa. Valvontayksikön tulee tunnistaa osaamistarpeensa ja kouluttaa henkilöstöä näillä eri osa-alueilla. Aluehallintovirastot ja Valvira tukevat yksiköitä erilaisten koulutusten ja koulutusmateriaalien muodossa.

Valvontayksiköiden on huolehdittava, että niillä on käytössään tarvittavat mittarit ja välineet sekä osaaminen niiden käyttämiseen. Mittarien ja välineiden huoltamisesta, kuten kalibroinnista, on myös syytä huolehtia. Valvontayksiköiden keskinäiseen verkostoitumiseen kannustetaan osaamisen lisäämiseksi. Kertyneen, lähinnä Vatiin tallennetun, valvontatiedon avulla tulee panostaa niihin kohteisiin, joissa valvonnan tarve on valvontayksikön riskinarvioinnin mukaan suurin.

Valmius ja varautuminen terveydensuojelussa:

Terveydensuojelulain 8 §:n mukaan kunnan terveydensuojeluviranomaisten on yhteistyössä muiden viranomaisten ja laitosten kanssa ennakolta varauduttava elinympäristöön vaikuttaviin häiriötilanteisiin. Toiminta on suunniteltava niin, että häiriötilanteessa pystytään ehkäisemään, selvittämään ja poistamaan häiriön aiheuttamat terveyshaitat. Häiriön

vaikutukset on rajoitettava mahdollisimman vähäisiksi ja häiriöstä toipuminen on käynnistettävä mahdollisimman nopeasti.

Viranomaisella tulee olla selkeä toimintasuunnitelma häiriötilanteisiin. Käytännössä tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että viranomainen pyrkii osallistumaan yhteen häiriötilanne- tai valmiusharjoitukseen vuosittain. Mahdollisimman monen valvontayksikköön kuuluvan tulee osallistua ko. harjoituksiin.

Valvontayksiköiden on varmistettava toimivat yhteydet kuntien, hyvinvointialueiden ja muiden sidosryhmien kanssa häiriö- ja onnettomuustilanteisiin sekä toimintaympäristön muutoksiin varautumiseksi. Kunkin tahon suunnitelmat häiriötilanteita varten tulee sovittaa yhteen toimivaksi kokonaisuudeksi. Valmiussuunnitelmien ajantasaisuus on tarkastettava ohjelmakauden aikana.

Talousvesivalvonnan uudet sisällöt:

Talousveden turvallisen laadun perustana on toiminnanharjoittajan omavalvonta (Tsl 20 §). Water Safety Plan (WSP) -työkalu on suositeltava apuväline toimintaympäristön seurannan, riskinarvioinnin ja muun omavalvonnan suunnittelemiseen. Riskinarviointiin on kuitenkin tehtävä aina standardin SFS-EN 15975-2 tai sitä vastaavan muun kansainvälisen standardin mukaisesti asetuksen 1352/2015 soveltamisalan kohteissa. Viranomaisvalvonnalla

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut

ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417

facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

varmistetaan, että talousveden laatu täyttää talousvesiasetuksen vaatimukset. Ensisijaisten tilojen omistajia kannustetaan tekemään vesilaitteistojen riskinarviointeja ja tarvittaessa tehostamaan riskienhallintatoimenpiteitä. Takaraja riskinarviointien valmistumiselle on 12.1.2029.

5.6.1 OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPALVELUIDEN VALVONTAPROJEKTI VUODELLE 2025

Oulunkaaren ympäristöpalveluilla ei ole valvontaprojektia suunnitteilla vuodelle 2025.

5.7 MUUT TERVEYDENSUOJELUVALVONNAN TEHTÄVÄT

Terveydensuojelulainsäädäntö sisältää myös muita kuin säännöllisiä valvontatehtäviä. Näitä tehtäviä ovat:

- ilmoitusten ja hakemusten käsittely,
- häiriötilannesuunnitelmien laatiminen ja yhteensovittaminen mm. kuntien valmiussuunnitelmien kanssa sekä häiriötilanteiden harjoittelemine,
- epidemiaselvitykset,
- asumisterveysasiat,
- asiakasyhteydenotot sekä niihin liittyvät selvitykset ja valvontatoimet,
- sidosryhmäyhteistyö ja lausunnot muille viranomaisille,
- toimiminen terveydensuojeluasioiden asiantuntijana, neuvojana ja ohjaajana (esim. toiminnanharjoittajille suunnatut koulutukset ja informaatio-ohjaus),

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut

ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417

facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

- kansainväliset laivatarkastukset (toimintatavat terveysuhkien varalta) sekä
- toiminnan seuranta ja kehittäminen

Edellä mainituille tehtäville on resursoitu aikaa terveydensuojeluvalvonnan valvontasuunnitelmassa. Terveysuojelua valvotaan yhteydenottojen perusteella ilmoitusvelvollisten toiminnanharjoittajien lisäksi myös muissa kohteissa. Asiakasyhteydenotot sekä valvonta- ja terveyshaittaepäilyt ovat ensisijaisia suhteessa suunnitelmalliseen valvontaan, sillä yleensä niiden taustalla voi olla mahdollinen terveyshaitta.

6 TUPAKKALAIN VALVONTA

Tupakkalain 84 §:n mukaan kunnan tulee laatia ja hyväksyä säännöllistä valvontaa koskeva tupakkalain valvontasuunnitelma siten, että valvonta on laadukasta, riskiperusteista ja terveyshaittoja ehkäisevää. Valvontasuunnitelmassa otetaan huomioon valvontasuunnitelma paikallisten tarpeiden mukaisesti. Valvontasuunnitelma on tarkistettava tarvittaessa.

Tupakkatuotteita ja nikotiininesteitä saa myydä tai muutoin luovuttaa vähittäismyynnissä vain myyntipaikan sijaintikunnan myöntämän luvan perusteella. Lupa on myyntipaikka- ja luvanhaltijakohtainen. Toimijan tulee tehdä tupakan vähittäismyyntilupaa koskeva hakemus kirjallisesti kunnalle. Lupahakemuslomakkeen saa Valviran nettisivuilta: <https://valvira.fi/tupakka/vahittaismyynti> tai lupahakemuksen voi täyttää sähköisesti kyseisten nettisivujen kautta.

Kunnan tupakkavalvontaviranomaisen tulee suorittaa valvontatarkastuksia säännöllisen valvonnan kohteisiin, joita ovat tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäis- ja tukkumyyntipaikat sekä tupakointitilalliset ravintolat ja ravitsemisliikkeet. Säännöllisen valvonnan lisäksi kunnan tupakkaviranomaisen tehtäviin kuuluvia asioita ovat muun muassa tupakan ja nikotiininesteiden myyntilupahakemusten käsittely, valitukset ja ilmiannot tupakanmyynnin ja tupakointikieltojen rikkomisista, asuntoyhteisöjen tupakointikieltihakemusten käsittely ja yleinen ohjaus ja neuvonta.

Tupakkalain mukaan kunta on velvollinen Valviran pyydetessä toimittamaan korvauksetta Valviralle tarkastuksia ja muita valvontatoimenpiteitä, valvontahenkilöstöä, maksuja ja

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut

ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417

facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

valvontaa koskevia muita tietoja tämän lain mukaisen valvonnan ohjausta, seuranta, raportointia ja tilastointia varten.

Kunnalla ja Valviralla on osittain päällekkäinen toimivalta valvoa tupakkalain alaisia tuotteita, vähittäismyyntipakkauksia sekä markkinointia.

Tupakkalain (549/2016) muutoslaki (283/2022) tuli voimaan 1.5.2022 ja pakkausten yhdenmukaisuutta koskeva sääntely astuu voimaan 1.5.2023. Uuden lain tavoitteena on vähentää lasten altistumista tupakan savulle, ympäristön roskaantumista ja tupakkatuotteiden houkuttelevuutta erityisesti nuorten keskuudessa.

Uuden tupakkalain myötä tupakointikieltoja laajennettiin koskemaan lasten leikkikenttiä, alle 18-vuotiaille tarkoitettujen lastensuojelulain tai mielenterveyslain nojalla hoitoa antavien laitosten ulkoalueita sekä yleisiä uimarantoja (ns. EU-uimarannat, joilla on huomattava määrä käyttäjiä). Yleisillä uimarannoilla kielto on voimassa toukokuun alusta syyskuun loppuun.

Ns. plain packaging -sääntelyn avulla yhdenmukaistetaan tupakkalain alaisten tuotteiden vähittäismyyntipakkauksia ja ulkoasua. Tuoksujen ja makujen kieltoa laajennettiin koskemaan myös sellaisia tuotteita, joilla kuluttajat voivat itse muuttaa tupakan ominaisuuksia, kuten ns. makukortit.

Valvonnan näkökulmasta merkittävänä muutoksena voidaan pitää tuotevalvontavastuun laajentumista koko myyntiketjulle sekä vuotuisiin myyntimääriin perustuvaa Valviralle maksettavaa valvontamaksua tuoteilmoitusvelvollisilta valmistajilta ja maahantuojilta.

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut

ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417

facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

6.1 TARKASTUSTEN SISÄLTÖ JA MÄÄRITTELY

Tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäismyyntipaikassa tarkastetaan, noudatetaanko kohteessa tupakkalain mukaisia vähittäismyyntiä koskevia säännöksiä. Vähittäismyyntipaikkojen tarkastuksissa käytetään apuna Valviran laatimia tarkastusohjeita ja -lomakepohjia.

Kunnalla on oikeus peruuttaa tupakka- ja nikotiininesteiden vähittäismyyntilupa, jos tarkastuksilla havaitaan säännösten vastaista toimintaa. Jos säännösten vastainen toiminta koskee vähittäismyyntipakkauksia, tupakkalain mukaisia tuotteita tai markkinointia, valvontatoimenpiteet tehdään yhdessä Valviran kanssa, jos asia koskee koko maata, valmistajaa tai maahantuoja.

Tupakointikieltojen- ja rajoitusten valvonnassa todetaan tupakansavu aistinvaraisesti, joissain tapauksissa tupakan savun kulkeutumista voidaan selvittää merkkiainetutkimuksella.

Tupakkalain mukaisia tarkastuksia tehdään pääsääntöisesti muun valvonnan, kuten elintarvike- ja terveydensuojeluvalvontatarkastusten yhteydessä.

6.2 VALVONTAKOhteiden SUUNNITELLUT TARKASTUKSET

Vuonna 2025 Oulunkaaren ympäristöpalveluiden valvonta-alueella on 36 tupakan myyntipaikkaa (aikaisemmin 44). Nikotiininesteiden vähittäismyyntipaikkoja on 1

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut

ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417

facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

(aikaisemmin 1). Valvonta-alueella ei ole tupakkatuotteiden tukkumyyntipaikkoja tai tupakointitilallisia ravintoloita.

Valviran on määritellyt vähittäismyyntipaikkojen tarkastustiheydeksi 0,5 tarkastus/vuosi. Jokaiselle säännöllisen valvonnan kohteelle tehdään riskinarviointi, jossa otetaan huomioon kohteen valvontahistoria, mahdolliset rikkomukset ja piittaamattomuus tupakkalainsäädäntöä kohtaa sekä omavalvonnan puutteellisuus. Riskinarvioinnin perusteella kohdekohtaista tarkastustiheyttä voidaan lisätä tai vähentää tarpeelliseksi katsotulla määrällä. Tarkastukseen käytettävä aika on 0,5-1,5h/tarkastus.

Valvontasuunnitelman tarkastusmäärät vuosille 2025-28 löytyy alla olevasta taulukosta 9.

Taulukko 9.

Tupakointikiellot ja rajoitukset	Kohteiden määrä	2025	2026	2027	2028
Ravintola tai muu ravitsemisliike, jossa on erillinen tupakointitila	0		0	0	
Tupakkatuotteiden myynti, mainonta ja esilläpito					
Vähittäismyynti	36	14	22	14	22
Tupakkatuotteiden tukkumyynti	0				
Nikotiininesteiden vähittäismyynti	1	1	0	1	0

6.3 NÄYTTEENOTTO JA LABORATORIO

Oulunkaaren ympäristöpalveluiden alueella ei ole suunnitelmissa ottaa tupakkavalvonnan näytteitä. Epäselvissä ja ristiriitaisissa tilanteissa voidaan ottaa ilmanäytteitä tupakan savun kulkeutumisen varmistamiseksi. Näytteenotossa tukeudutaan Työterveyslaitoksen laboratorioon. Näytteitä voidaan ottaa Valviran pyynnöstä.

6.4 VALVONNAN PAINOPISTEET JA VALVONTAPROJEKTIT

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut

ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417

facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

Valviran valvontaohjelman ohjelmakaudelle on määritetty painopistealueina vuosille 2025–2028 savuttomat nikotiinituotteet tuotevalvonnan näkökulmasta, laittoman kaupan ehkäisy ja jäljitettävyyttä koskevan tiedon hyödyntäminen valvonnassa, etämyynti, markkinointi ja ehkäisevä päihdetyö. Kuntien yhteistyökumppaneita ovat muun muassa Tupakkalain (549/2016) muutoslain (547/2022) mukaan uudet hyvinvointialueet.

Oulunkaaren ympäristöpalvelut ottaa huomioon painopisteet valvonnassaan ja osallistuu niihin resurssien mukaan. Säännöllisten valvontakäyntien yhteydessä pyritään varmistamaan, että toimijat ovat tietoisia ajantasaisesta lainsäädännöstä ja omavalvonnasta.

Ehkäisevään päihdetyöhön kunnan valvova viranomainen voi osallistua yhteistyössä muiden tahojen kanssa resurssien mukaan muun muassa tuomalla esille oman asiantuntemuksensa tupakkalain mukaisesta valvonnasta sekä ajankohtaista tietoa tupakkavalvonnassa esille tulleista asioista ja kehityssuuntauksista.

6.5 LÄÄKELAIN MUKAISTEN NIKOTIINIVALMISTEIDEN VALVONTA

Lääkelain mukaisten nikotiinivalmisteiden myynti vähittäismyyntipaikoilla on ollut luvanvaraista vuodesta 2006. Lääkelaissa (395/1987) on määriteltä kunnan nikotiinivalmisteiden valvontaviranomaisen tehtävät: Kunnan tulee omasta aloitteestaan ja tehtyjen ilmoitusten perusteella tarkastaa nikotiinivalmisteiden varastointi- ja myyntipaikkoja sekä valvoa nikotiinivalmisteiden myyntiä.

Tupakkatuotteita ja nikotiininesteitä saa myydä tai muutoin luovuttaa vähittäismyynnissä vain myyntipaikan sijaintikunnan myöntämän luvan perusteella. Lupa on myyntipaikka- ja luvanhaltijakohtainen. Toimijan tulee tehdä tupakan vähittäismyyntilupaa koskeva hakemus kirjallisesti kunnalle. Lupahakemuslomakkeen saa Valviran nettisivuilta: <https://valvira.fi/tupakka/vahittaismyynti> tai lupahakemuksen voi täyttää sähköisesti kyseisten nettisivujen kautta.

Lääkelaki tai lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea ei määrittele nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntipaikoille tarkastustiheyttä. Oulunkaaren ympäristöpalveluissa tarkastukset tehdään silloin, kun valvontakohteelle tehdään elintarvike- tai tupakkavalvontatarkastus eli tarkastus tehdään vähintään kerran kahteen vuoteen. Tarkastukseen käytettävä aika on 0,5-1h. Vuonna 2025 valvonta-alueella on nikotiinivalmisteiden myyntipaikkoja 18.

LIITE 1. VALVONTAA OHJAAVAA KESKEISTÄ LAINSÄÄDÄNTÖÄ

Yleiset säädökset

Laki ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueista (410/2009)

Hallintolaki (434/2003)

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999)

Kuntalaki (410/2015)

Laki kunnallisesta viranhaltijasta (304/2003)

Yleinen tietosuoja-asetus ((EU) 2016/679)

Elintarvikevalvonnan lainsäädäntöä

Elintarvikelaki (297/2021)

Valtioneuvoston asetus elintarvikevalvonnasta 72/2020

Maa- ja metsätalousministeriön asetus ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen elintarvikehygieniasta (1367/2011)

Maa- ja metsätalousministeriön asetus ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen elintarvikehygieniasta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen muuttamisesta (291/2017)

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut

ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417

facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

Maa- ja metsätalousministeriön asetus elintarvikehygieniasta (318/2021)

Elintarvikehygienia-asetus (EY) N:o 852/2004

Eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieni-asetus (EY) N:o 853/2004

Maa- ja metsätalousministeriön asetus lihantarkastuksesta (2/2020)

Valtioneuvoston asetus elintarvikkeiden ja veden välityksellä leviävien epidemioiden selvittämisestä (1365/2011)

Valtioneuvoston asetus elintarvikkeiden ja veden välityksellä leviävien epidemioiden selvittämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta (978/2022)

Yleinen elintarvikeasetus (EY) N:o 178/2002

Valtioneuvoston asetus elintarvikelain, rehulain ja terveydensuojelulain nojalla tutkimuksia tekevistä laboratorioista (152/2015)

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/625

Terveydensuojelun lainsäädäntöä

Terveydensuojelulaki (763/1994)

Terveydensuojeluasetus (1280/1994)

STM asetus (167/2003) eräistä terveydensuojelulaissa tarkoitetuista huoneistoista tai laitoksista sekä ilmoituksesta liikkuvasta ajoneuvosta tai laitteesta

STM asetus (1352/2015) talousveden laadusta ja valvonnasta sekä rakennusten vesilaitteistojen riskienhallinnasta

STM asetus (401/2001) pienten yksiköiden talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista

Valtioneuvoston asetus elintarvikkeiden ja veden välityksellä leviävien epidemioiden selvittämisestä (1365/2011)

STM asetus (315/2002) uimahallien ja kylpylöiden allasveden valvontatutkimuksista ja laatuvaatimuksista

STM asetus (177/2008) yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta

STM asetus (354/2008) pienten yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPAVELUT

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi • pudasjarvi.fi/ymparistopalvelut

ymparistopalvelut@pudasjarvi.fi tai kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417

facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

Tupakkavalvonnan lainsäädäntöä

Tupakkalaki (549/2016)

Laki tupakkalain muuttamisesta (283/2022)

Laki tupakkalain muuttamisesta (547/2022)

Valtioneuvoston asetus tupakointitiloista (601/2016)

Nikotiinivalmisteiden lainsäädäntöä

Lääkelaki (395/1987)